



هه‌ندریڤ خه‌یا لپاراو و شاعیریکی هه‌قیقییه، پرۆژه رۆشنییرییه‌کانی خۆی له‌ناو ئەزموون بنیاد دهنی؛ به‌شیک له گهرموگۆری ته‌مه‌نی لای له شاخ وهک پێشمه‌رگه ئەزموون کردووه، دواتر ئەم ته‌مه‌نه‌ی شاخی وهک ئەزموونیکی به پیت درهوشانه‌وه‌ی به‌رده‌وامی دا به ده‌قه شیعریه‌کانی. زمان به‌که‌م رۆشناییه به‌هۆیه‌وه سه‌رسامی له ماناوه وهرده‌گریت، خالی پرشنگه‌هاو‌یشتنی شیعریه‌تیش وهک نوینه‌ریکی چالاک ده‌جوو لێنت.

ماوه‌یه‌ک له ئێران و رۆسیا ژیا، پاشانیس له سوید نیشته‌جی بوو، به‌کالۆریۆسی به‌ناوی (په‌وه‌ندی نیوان فه‌لسه‌فه و شیعر، بوون به شیعر له سه‌رده‌می ته‌کنیک). ماجستی‌ریشی به‌ناوی (ئه‌وی دیکه به‌خویندنه‌وه‌ی دریدا) به‌زمانی سویدی پیشکیش کردوون.

هه‌ندریڤ:

هیچ نوێبه‌خشییه‌کی کوردی له ئیستا و رابردوودا به کاریگه‌ری خۆمالی په‌یدا نه‌بووه

رامان: چاره‌گه سه‌دهیه‌ک زیاتره سه‌رگه‌رمی شیعر نووسینیت، ئەو تاییه‌تمه‌ندیانی له شیعرێ کوردیدا داهینانی تۆن چین؟

هەندریڤ: ئەو پرسبارە، لەبەر زۆر هۆکار که من بواری نمایشکردنیانم نییە، لە بری ئەو هیجی خەیاڵ و مەیلی دەرپرین بورووژینیت، هەستی بیتدەنگی و بێزاری دروست دەکات. بە هەمە‌حال، بۆ کۆیلە‌ی یە‌که‌می پرسبارە‌که‌ هەز دە‌که‌م بێ‌ژم ئە‌زموونی ژیان، خەبات، نووسین و... تاد، بە‌ پێ‌ژێ‌ی کاتە‌وه‌ نە‌بە‌ستراوە‌تە‌وه‌، بە‌ ل‌کو‌ به‌ ئاستی چ‌را‌یه‌ تی بە‌ر‌جە‌سته‌کردنە‌وه‌ی شو‌ین‌پیتی ئە‌و داهینانە‌ به‌ستراوە‌تە‌وه‌، که نووسەرێ‌ک دە‌توان‌یت، وە‌ک لە‌رینه‌وه‌ یە‌ک. شو‌ین‌کاتی پێ‌ بئ‌اف‌رین‌یت و ئ‌اراستە‌ی ب‌کات. رە‌نگە‌ باش ب‌زان‌ین، که من نی‌وه‌ی ئە‌زموونی ئە‌و «چارە‌گه‌ سه‌ده‌یه‌» ی که تۆ باسی دە‌که‌ی، لە‌ پێ‌شمەر‌گایه‌ تی به‌سه‌رم برد. لە‌و‌تیش به‌ده‌م مەر‌گه‌وه‌ جار و بار، لە‌ پ‌شوویه‌کی هە‌راسان‌تر له‌ شه‌ر و کۆ‌چه‌کان، شی‌عەرێ‌کم نووس‌بو‌ه. دوا‌ی ئە‌وه‌ش له‌ دی‌وێ‌کی تری «تارا‌وگه‌»، مە‌به‌ستم ژیان به‌سه‌ر بردنە‌ له‌ سو‌تید، که خودی پێ‌شمەر‌گایه‌ تیش، دی‌وه‌که‌ی تری «تارا‌وگه‌» بو، دی‌سان، وە‌ک کۆ‌چه‌ری‌کی «پیا‌و‌کوژی له‌ شاخ و ولا‌تی‌کی نادیار هاتو» دا، به‌ده‌م مەر‌جە‌کانی زمان فیر‌بوون و قە‌بوول‌کردن سه‌رقاڵ‌ بوومه‌. که‌واته‌ له‌ وه‌لامی پرسبارە‌که‌ دا ته‌نیا ده‌کرێ‌ ب‌ل‌یم: من له‌ ده‌ره‌وه‌ی چه‌ندایه‌ تی کاتە‌وه‌، به‌ده‌م کۆ‌چه‌وه‌ ئە‌زموونێ‌کم هە‌یه‌ له‌ شی‌عری نووسین، یان یار‌ب‌کردن، بۆ ئە‌وه‌ی تیش‌وو‌یه‌ک بۆ ئە‌و کۆ‌چانه‌ ده‌سته‌به‌ر ب‌که‌م، تیر‌پێ‌ژێ‌کم له‌ وشه‌ چ‌نبوه‌تە‌وه‌.

بۆ‌یه‌ به‌ راستی، نه‌ک به‌لای خۆ‌مه‌وه‌، به‌ ل‌کو‌ بۆ‌ خ‌ر نووسەر و نووسینی ئە‌مرۆ‌ی کوردی، ئ‌اخاوتن له‌سه‌ر ئە‌زموونی داهینان، دل‌کێ‌شم ناکات، من پیم وایه‌، ده‌قی‌ک له‌ شی‌عەر، یان هەر نووسینێ‌کی تر، ده‌توان‌یت داهینەر و به‌رهمه‌پێ‌نهری کات، سه‌ده‌، شو‌ین‌پێ‌، «تاییه‌تمه‌ندی» و له‌رینه‌وه‌، بێ‌ت. کورد زۆر نووسه‌ری هە‌یه‌، سێ‌ چاره‌گه‌ سه‌ده‌شه‌ ده‌نووسن، که‌چی نه‌یان‌توانیوه‌، له‌ قه‌باره‌ و ژماره‌ی ناوی کتیب‌ زیاتر، هی‌ج «تاییه‌تمه‌ندی» یه‌کیان هە‌بێ‌ت. هاوکاتیش کورد چه‌ند نووسه‌ری هە‌یه‌، که چه‌ند ده‌قی‌کی جوانیان هە‌یه‌، به‌لام له‌به‌ر نه‌بوونی «برادەر»، «هاوشار» ی‌کی نزیک، و «ئه‌ندام نه‌بوونی له‌ حزب» ی‌ک، که‌س ئ‌اگاداری ئە‌زموونیان نه‌ین. که‌واته‌ قه‌باره‌ی کات گرینگیه‌کی

نییە.

پاشان ئیستا من هەز ناکەم، وە‌ک باو‌ه له‌ناو نووسه‌ری کورد، باسی پال‌ه‌وانی خۆ‌م ب‌که‌م و دی‌سان وە‌ک ئە‌و په‌تایه‌ی که‌ زاری نووسه‌ری کورد مرۆ‌قی کوردی ته‌نیوه‌تە‌وه‌، گله‌یی له‌ به‌ختی خۆ‌م ب‌که‌م و ب‌ل‌یم، که من «یه‌که‌م که‌س بووم باسی ئە‌وه‌م کرد و یه‌که‌م که‌سیش بووم «شی‌عری نوێ‌» م بۆ کوردی نووسی و «به‌یان‌نامه‌» م ده‌رکرد و... تاد، که‌چی میدیای کوردی «دژایه‌تی» م ده‌که‌ن... تۆ ده‌زانی ئی‌مه‌ له‌ هە‌موو چا‌وپێ‌که‌وتنی‌کدا قسه‌گه‌لێ‌ک، سه‌ردوول‌که‌گه‌لێ‌ک و حیکایه‌ت‌گه‌لێ‌کی له‌و جو‌ره‌ قسانه‌ ده‌خو‌ین‌ینه‌وه‌. سه‌باره‌ت به‌ «تاییه‌تمه‌ندی» داهینانی من، ته‌نیا ده‌توانم، که ب‌ل‌یم وابزانم من به‌ ته‌رزە‌ زمانیک هە‌ولم داوه‌، که وە‌ک یاد‌ه‌وه‌ریم په‌رته‌وازه‌یه‌، شو‌ین‌پیتی ژبانی خودی خۆ‌م و په‌ریشانییه‌کانم، له‌ «ئاسمان» و له‌ «هه‌وا» و «نادیاری» یه‌کاندا ب‌رفینم و له‌ رێ‌گای ئە‌و په‌ی‌قگه‌له‌ی که‌ تامی رۆ‌ح و رە‌نگی نی‌گام و ه‌زیم ده‌رده‌بن، وینای «تاییه‌تمه‌ندی» بوونایه‌ تی خۆ‌م، له‌ چه‌ند ده‌قی‌کدا نمایش ب‌که‌م، ب‌کێ‌شم و ب‌چنمه‌وه‌. بۆ ئە‌وه‌ی به‌ پال‌ه‌فرتییه‌کانی شی‌عیریم، به‌ناو ئازار، بۆ‌شایی، یاد‌ه‌وه‌ری، تارا‌وگه‌ و تاو‌یری خودی خۆ‌مدا بدره‌وشبمه‌وه‌. له‌وه‌ش زیاتر به‌ ته‌ما نیم بێ‌ژم هی‌چی ترم کردووه‌ و ده‌که‌م، هه‌روا به‌ ته‌ما نیم چا‌وه‌رپێ‌ی ئە‌و رە‌خنه‌ ئاکار خیزاندار و شارچی هاو‌رێ‌ی با‌زییه‌ش، به‌ نووسینه‌ بێ‌ بنه‌ما و بێ‌سه‌لیقه‌کانیان، شتی‌کی ترم بۆ زیاد ب‌که‌ن. وێ‌رای ئە‌مه‌ش، ئە‌گه‌ر من شتی‌کم کردبێ‌ت، رۆ‌ژیک دیت ئە‌و شته‌ له‌ زه‌ینی خو‌ینه‌ری‌کی رزگار بوو له‌ «گرێ‌کو‌پیره‌» و ئ‌فلی‌جییه‌کانی ئە‌مرۆ‌ی نووسه‌ری کورد، به‌ل‌ریتنه‌وه‌. ئە‌گه‌ریش ئە‌وه‌ رووی نه‌دا، به‌ راستی قسه‌ کردن، به‌ زمانی خۆ‌م، له‌سه‌ر «تاییه‌تمه‌ندی» داهینانی خۆ‌م، سه‌رقاڵم ناکه‌ن. ئای له‌ ئە‌زموونی کوردی، که هینده‌ ده‌قه‌رییه‌، ته‌نانه‌ت ناتوان‌یت، روو ب‌کاته‌ ده‌قه‌ره‌ ها‌وزمانه‌ جیرانه‌که‌ی خۆ‌شی.

رامان: بۆ‌چی شی‌عەر ده‌نووسیت، ئایا شی‌عەر ده‌توان‌یت دووربیه‌کانی ژیان و بوون و دل‌ه‌راو‌کی‌ی مردن به‌ینیته‌ ناو خۆ‌ی و به‌رائه‌تی مندالی بپارێ‌زیت؟

هەندریڤ: مرۆ‌ف رە‌نگدان‌ه‌وه‌ی ئە‌و شو‌ین‌گه‌یه‌ که به‌ره‌می هیناوه‌. منیش له‌ شو‌ین‌گه‌یه‌ک ژبام، که بێ‌جگه‌ له‌ شی‌عەر، ده‌ستی‌ک، قورگێ‌ک، یارییه‌ک، ئ‌اسۆیه‌ک و... تد، نه‌بوو تا‌کو جو‌ول‌ه‌، جمه‌، حه‌په‌سان و پێ‌دا‌ویستییه‌کانی بوونایه‌ تیم، بلا‌وین‌یته‌وه‌، به‌ل‌رین‌یته‌وه‌



هولیر سالی (۱۹۸۰)

شیعر له و ئاراسته یه دا یاده وهری فهرامۆشکراو و تالانکراوی خۆم و شوین... ئاماده دهکات، دهرده بریت. شیعر ده نووسم، چونکه شیعر نه کوتاییه و نه سه ره تاش، قه ده ری بوونی منیش تاراوگه یه که به دهم ئه و ئاراسته یه، بی سه ره تا و بی کوتاییه وه، ته نیسا زایه له یه که له سوورگه کانی ئه و جووله بیکۆتایی و ئاوه لانه به ئاوینه دهکاته وه.

رامان: ئایا شاعیر ده توانیت خۆی له ده ورو بهر و واقیع دامالیت و نیرفانه یه که بۆ خۆی دروست بکات و له ناویدا خه ریکی داهینان و پهروه رده کردنی ئه زموونی ئه ده بی خۆی بیت؟

هه ندرتین: له راستیدا مرۆف هه رگیز دا براو نییه له و واقیعه ی که تیبیدا ده ژیت. شاعیریش بوونه وه ری که قاچیکی له ناو واقیعه و قاچه که ی تریشی له ناو خودی خو به تی، باشه، ئه گه مرۆف به ئاگا نه بیت له واقیع، چون ده توانیت ئه زموونی خۆی پهروه رده بکات؟ ئه و ئه ده به له کوئی خاوه نی سه رچاوه ی داهینانی ده ست بکه ویت؟ نیرفانه ته نیسا به خو دامالین له ده ورو بهر دروست نابیت، به ئکو به سه رووتی په یوه ندییه کی شیعیانه ی شاعیر به ده ورو بهر ده خولقی تیریت. تو هه موو شاعیره سو فیگه ر و پۆحانییه کانی ئه مرۆ و دوینتی جیهان و لای خو مان به بیر خو ت بینه وه، که چون به ده قه کانیان وینای بوون و واقیع و جیا وازییه کانیان نمایش ده کن. ئه ی ئه وه ره نگدانه وه ی ئه و واقیعه نییه، که وای کردووه زۆر له شاعیرانی جیهان و کوردیش هه میشه ده قه کانیان به زیندوویی میننه وه؟ بۆیه بۆ ئه وه ی داهینه ر بتوانیت نیرفانه یه که و واقیعیکی تایه ت به خو ی دروست بکات، ده کری له ناو جه رگه ی واقیعه دا ئه زموونیکی نو ی به ره م بینیت و له ویشه وه ئه و ده قانه بکاته نیرفانه یه که بۆ خۆی و واقیعه که شی. له م پروانگه یه وه خو دامالین له واقیع و ده ورو بهر، کات به سه ر بردنه له ناو وه می پهروه رده کردنی ئه زموونی ئه ده پیدا، به لام من پیم وایه یه کیک له و هۆکارانه ی که واده کات نووسه ری کورد په رگیری هه لبریت، یان تامه زرۆی جیهانیی «نیرفانه» ببیت، ئه و واقیعه کۆمه لایه تی و سیاسییه ئالۆزی که مرۆفی کورد ده رگیری بووه. هه ره سی ئه زموونه سیاسییه یه که له دوا ی یه که کانی میژوو، ئاستی نا هۆشیاری کۆمه لایه تی و نه بوونی گفتوگۆی رۆشنییری و... تد، هانده رن بۆ وینا کردنی ئه و گو شه گیری و بهر ته که تونده له واقیع. بۆیه من پیم وایه

و ده رب بریت. په نگه هه موو ژانره کانی داهینان، به تاییه تمه ندی خو یان بتوان «ژبان و بوون و دل ه پراوکیی مردن بهیننه ناو خۆی و به راته تی مندالی»، به لام شیعر، له هه موو ئه و ژانره «بی باکتر» ده توانیت ئه و کرده یه بکات، چونکه شیعر، ده ستپاکتر، په مه کیتر، سه ره مه ستتر، ره نگینتر، ئاوه لاتر و... تد، مه یلی غه ریزه کان نمایش ده کا. شیعر له ئاراسته ی پاسانه چراهه تیه که یدا، له رینه وه ی زایه له کانی مندالیه تیه، یان هه می شه به نیگایه خو پرسک و نیگه ران و لاسارییه کانییه وه، کالبوونه وه ی ژبان و فه رامۆشکردنه کانی بوون و دل ه پراوکیی مه رگ گه مارۆ بدا و ئاسۆیه تازه کان بۆ سه فه ره کانی مندالیه تیه تی پرا زینیتته وه. ئه م کرده یه ش به یاد هینانه وه ی ئه و نه شوه و هه وه سه ده م به سه تر او انه ن، که مرۆف له بهر ترس و مه رجه کۆمه لایه تیه کان و... فه رامۆشی کردوون.

دواجاریش شیعر نووسین بۆ من ئاراسته یه که له ویدا هزر و رۆح، مانا و بیمانایی، ئاگایی و نا ئاگایی، مندالیه تی و پیری ته تی، له یه ک کاتدا به جودا وازیه که له جوانی، میننه بی و نیری نه یی.. ئاوینه، شه به نگ، بال و جه سته ی بوونا یه تی به رجه سته ده که نه وه. منیش پیم وایه

دانووساندن له گه‌ل واقیع و ده‌ورویه، به‌شپوه‌یه‌کی ناگایانه، نه‌ک هه‌ر ده‌بیتته په‌روه‌رده‌کردنی ئاسۆبه‌کانی داهینان، به‌لکو ده‌بیتته ئه‌زموونیتکی زه‌نگینیش بۆ قالموونه‌وه‌ی خود و ئاراسته‌کانی، به‌لام ئه‌زموونه ناشیرنه‌کانی نووسه‌ری کورد له‌گه‌ل ژبانی سیاسه‌ت و واقیعی کۆمه‌لایه‌تی بوون به‌روانگه‌یه‌کی ناله‌بار له ژبانی کوردیدا. ئاکامی ئه‌مه‌ش بووه به‌رهمه‌مه‌تانی دیارده‌ی هه‌لاهاتنی نووسه‌ری کورد له‌ ده‌ورویه‌که‌ی. دواجاریش ئه‌گه‌ر داهیننه‌ر خاوه‌ن سه‌لیقه‌ی جیهانبینییه‌کی خه‌ملیو بیت، ده‌کاری واقیع و ده‌ورویه‌ر وه‌ک که‌ره‌سه‌یه‌کی خا و بکات به‌جیهانبیتکی تر و مالتیکی تر، له‌ویدا خودی واقیع و ده‌ورویه‌ر له‌ ئاوینه‌ بوونه‌وه‌باند و یستی ژبان به‌رهم به‌یتن. ده‌کری پاره‌گه‌لیکی فره‌پیشکه‌شی پرسى خودامالین له‌ واقیع و دروستکردنی نیرفانه‌بکه‌ین، به‌لام هه‌نوکه‌ ده‌سته‌به‌رکردنی ئه‌و پشویه‌ درێژه له‌ سه‌لیقه‌ی مالی مندا نییه. که‌واته ئه‌گه‌ر شاعیر وه‌ک خودیک هه‌لگری مالتیکی ره‌سه‌ن نه‌بیت، نه‌ به‌خۆ دابرا‌ن له‌ واقیع و ده‌ورویه‌ر ده‌توانیت نیرفانه‌یه‌ک دروست بکات و نه‌ به‌خۆ نغوومکردن له‌ ناو واقیع و ده‌ورویه‌ره‌که‌شی ده‌توانیت ئه‌زموونیتک له‌ جیاوازی تایبه‌تمه‌ندی بۆ خۆی بچنیتته‌وه. کیشه‌که‌ له‌وه و له‌و په‌یتش سه‌ختتره.

ناسنامه‌ی شیعری تاراوگه‌ی کوردی هه‌شتان رانه‌گه‌یه‌ندراوه

پامان: نه‌یتنی ده‌قی زیندوو له‌چیدا‌یه؟

هه‌ندرین: باشه، مرۆف چۆن نه‌مر ده‌بیت؟ به‌هه‌مان شپوه‌ش ده‌ق نه‌مر ده‌بیت. واته‌ ئه‌و نه‌یتنییه‌ی که‌ واده‌کات ده‌قییک زیندوو بیت، که‌ توانی لیتورپیت بیت، له‌ نه‌یتنی ژبانی مرۆف و «ده‌ورویه‌ر» هه‌کی و ئاوینه‌کانی بوون. ده‌قی زیندوو، له‌ ویستی هه‌تزی هونه‌ری ئه‌و یاری، کارایی، چپژ، فره‌ره‌نگی مانا و ئاستی رازانکاریه‌دایه، که‌ ده‌قنوس به‌ نه‌وا و تایبه‌تمه‌ندییه‌تی خۆبه‌وه‌ به‌رجه‌سته‌یانی کردۆته‌وه. ده‌قی زیندوو، له‌ ته‌قینه‌وه‌ی شه‌پۆلی ئه‌و مه‌یلانه‌ی بووندا‌یه، که‌ واقیعیکی راستینه و نادیا‌ری خودی مرۆفایه‌تییه.

دواجاریش، ده‌قی زیندوو له‌ ئاماده‌بوونی راستگویی و هه‌ی دلیی خودی نووسه‌ردایه له‌ ده‌قه‌ره‌کانی ده‌قدا.
پامان: له‌ ناو هونه‌ره‌کاندا کامیان پیتوستیه‌کی کولتووری نه‌ته‌وا‌یه‌تییه، ئایا له‌م باره‌دا شوینی شیعر له‌کویدا‌یه؟

هه‌ندرین: نه‌ته‌وه به‌ ئاست و په‌نگا‌وره‌نگی کولتوره‌که‌نه‌وه ده‌توانی سه‌رنجی ئه‌وتیر بۆ خۆی رابکیتشیت. لیره‌دا پیم وایه ئه‌وه ناوی هونه‌ره‌کان نییه، که‌ کولتووری نه‌ته‌وا‌یه‌تی پیتوستیه‌تی، به‌لکو کارامه‌یی، ئاستی به‌رز، دانسقه‌یی و قوولیه‌تی ئه‌و هونه‌ره‌یه که‌ نه‌ته‌وه‌یه‌ک له‌ ئاستیدا ده‌ستره‌نگینه. واته‌ من بروام نییه، بۆ نمونه، ته‌نیا سینه‌ما، شانۆ، شپوه‌کاری و... تد، مانای شارستانی و ئاستی به‌ری هونه‌ر بیت. بۆ نمونه هه‌ندستان، بگره‌ تورکیاش، په‌نگه‌ زۆر ولاتی تره‌ه‌بیت، که‌ زۆر چالاکن له‌ به‌رهمه‌مه‌تانی فیلمی سینه‌ما، به‌لام ئاستی ئه‌و فیلمانه، و پرای زۆری بینه‌ریشیان، به‌هایه‌کی ئه‌وتۆی داهیننه‌رییان نییه. هاوکاتیش ئیستا ئیران له‌ ئاستی سینه‌مادا له‌ جیهاندا ناسراوه، به‌لام به‌ رای من، دیسان ئه‌و تواناییه ئاسته‌نگی کولتووری نه‌ته‌وا‌یه‌تی ئیران له‌ ته‌نگه‌ ره‌زگار ناکات. له‌م روانگه‌یه‌وه، به‌لای منه‌وه ئه‌وه گرینگه، که‌ قورسایی ئه‌و هونه‌ره‌ چتۆ کاربگه‌رییه‌کی هه‌یه له‌ ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و گوتاری سیاسی ئه‌و نه‌ته‌وه‌به‌دا، گریمان ئیستا کورد خاوه‌نی باشترین و ناودارترین شانۆ، یان سینه‌ما بوو، به‌لام ئه‌گه‌ر کورد له‌ ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسیدا، وه‌ک ئه‌وه‌ی ئیستا تیدا ده‌ژی، ئه‌وه حال و باری بیت، سوودی چیه‌؟ بۆیه له‌رینه‌وه‌ی ده‌نگی ئه‌و هونه‌ره‌ گرینگه نه‌ک ناوه‌که‌ی. به‌ ده‌رپرینیتی خورتتر، هونه‌ری سینه‌ما و شانۆ رۆلیکی زۆری هه‌یه له‌ ئاراسته‌کردنی ره‌وته‌کانی ژبانی کۆمه‌لگای سویدی. هه‌روه‌ک ده‌بینین له‌ فره‌ه‌ناسادا شیعریه‌ت هه‌میشه ئاماده بووه له‌ مشتومالکردن و خه‌مالاندنی رۆحی مرۆفی فره‌ه‌ناسیدا.

و پرای ئه‌وه‌ش، ئه‌وه مانای ئه‌وه نییه هونه‌ره‌کانی سینه‌ما، شانۆ، رۆمان و... که‌ جه‌خت له‌ بونیات و پاشخانی ژبا‌ری نه‌ته‌وه‌یه‌ک ده‌که‌نه‌وه، به‌هایان نه‌بیت، به‌ پێچه‌وانه‌وه، له‌ دیوتکی تره‌وه، ئه‌و ژانرا‌نه ئاستی فراژانی بونیات و پیکه‌اتی ئه‌و نه‌ته‌وه‌یه ده‌که‌نه‌وه، به‌لام مه‌رح نییه ته‌نیا به‌بوونی ئه‌و ته‌رزه هونه‌رانه، که‌ گوا‌یه به‌رهمه‌می کۆمه‌لگای شار و خه‌ملیوی نه‌ته‌وه‌یه، ئیتر ئه‌و

نه ته وه به له سه رووی نه ته وه به کی تر دا بیت، که بۆ نمونه، شیعی تییدا به هه رمینه.

سه بارهت به به شی دووه می پرسیاره که ت، به پای من نه گهر هونه ری شیعر بوو به بالیکی به شکوی نه و نه ته وه به، یان وهک هیزیک می عریفی و مانا به خش فام بکریت و توانی ویست و خواست و خهونه کانی له گهران مهست بکا، نه وه تۆله ی نه بوونی هه موو هونه ره کانی تر ده کاته وه. شیعر، وهک نه وهی لای ئیمه ریسوا ده کریت، ته نیا لاوانده وه و حه ماسهت و... نییه، تاکو ههستی نه ته وه بلاوینیتته وه، به لکو سه رچا وه به که پر له هیمای مه عریفه و حکمهت، هاوکاتیش سوارچاکی هه موو هونه ره کانه و به ویستگه راییه ک هه می شه به ره و ئاراسته ی خاکه نوپیه کانی رامان و راسان سه ری هه لگرتوه. دوا جاریش پایه ی شیعر له وه دا به رجه سته ده بیته وه، که زمانی قوولایی ناخی نه ته وه دینیتته گۆ و ده برین. واتا قورگی بوونی نه ته وه به. شیعر له ناو هونه ره کانا، هه لگری زیده ترین رامانگه ل و پۆنانی زمانی عاسیگه راییه. ده با نووسه ری کوردیش هینده خوی به و حیکایه تانه سه رقائ نه کات، که گوا به شیعر هونه ری که ته نیا ههست، ناشارستانی و... تد، ده گه یه نیت. نه و قسانه ته نیا ده بنه مه هانه یه ک له سه ر نه وه هه موو مه هانانه ی، که کردوو مانه ته چه په ریک به ده وری خو مان و ده سته وه ستانه کا مان.

رامان: شیعی نه وهی خۆت چۆن دیتته به زه نیت و کین نه وانه ی به لای تۆوه لیزی یاد بوونیان بۆ نه وهی پیش خۆیان کردوه؟

هه ندرین: با له به راییرا بلیم، که بۆ بوونی هه یچ بانگه شه یه ک، ههست ناکه م په یه ندییه کی ئاوزه یی، نه وه ییم به نه وه یه ک هه بیت. واتا به راستی من له ژیاندا، بۆ نمونه، دوور بوومه له وهی که له شارێکدا هه لسوکه وت له گه ل نه وه ده سته شاعیره بکه م که ئاوزه ی من بوونه و شیعی ربان نووسیوه. واتا من له ناو نه وه نه وه یه ی، که تۆ به نه وهی من ناوی ده به ی، نه ژیاوم، به راشکاوی بلیم، شیعی هه یچ شاعیریکی کوردی نه وه نه وه یه و نه وهی پیش خۆم، به و جۆره له یاد نییه، بیجگه له چه ند ده قی جودا جودای نه وه کان، که وایان کرد بیت ره نگدانه وه یان له سه ر نووسی مندا هه بیت، یان له

یاده وه رییدا ئاماده بییان هه بیت. وهک گوتم، به هۆی په راگه نده بوونم له ته مه نه نیکی زوودا، ژیا نی پیشمه رگایه تی و په نابهری، له وی و لیره، دوور له ئاماده بوونم له ناو که شی نه ده به ی ناوه وهی کوردستان، به دره نگه وه چاوم به کۆ شیعی ریک، یان شیعی ریکی نه م شاعیره و نه ویت ره که وتوه. ئاخو من له سوید، واتا دواین نه وه ده کان، توانیم به هیمنی بخوینمه وه و کتیبم هه بیت و بۆ ماوه یه کی دریش له مالتیکدا بریم... بۆیه ده بی به ده ست پیوه گرتنه وه گوزاره له شیعی نه وه نه وه یه بکه م، به لام ره نگه، به گشتی بتوانم له سه ر شیعی ریک کوردی به یه قم. هه ر چۆنیک بیت، ده بی ئاگامان له وه بیت، نه وه نه وهی که وهک تۆ ده لیتیت، نه وهی من، له ئالۆترین قۆناغدا گه وه بوون. به شیکی زۆر له وه نه وهی من ده میک له ژیا نی «فیراری عه سکه ری»، ماوه یه ک سه ربازبوونه له به ره کانی شه ری عیراق- ئیران، وابه سته بوون به ده ره ده ری و سه رگه ردانی و... تاد، هاوکاتیش خه ریکی شیعی نووسین بوون! بۆیه به شیکی زۆر له شیعی نه وه نه وه یه، له سایه ی شه ری عیراق- ئیران، په ی ره و کردنی سیاسه تی فاشستانه ی رژی می به عس له ته فروتوونا کردن، کیمیاباران، نه نفالکردنی کورد، راپه رینی سالی (۱۹۹۱) و شه ری براکوژی... تد، له دایک بوو. نه وان هه موویان هۆکارێکن بۆ به ته مو مژکردنی رۆحی نه وه نه وه یه.

هه می شه خوینده ری شیعر دیار بکراو و تابهت بووه، له هه یچ کاتی که شدا خوینده ری له ئیستا زیاتر نه بووه

ئاکامی نه مهش به ره مه هینانی شیوازی ئالۆز و په رگیرانه ی شیعی لیکه وت وه. ئیستاش زۆریک له وان ه، ده مرستی ده سته که وته کانی نه و بزاقه ده که ن. هاوکات له دوا ی به ره مه مه کانی نه و بزاقه، به هۆی پاشا گه ردانی باری رۆشنیری نه مرۆ، خۆیان به تاکه سوارچاکی نوپگه ری ده زانن. له وهش زیاتر نه وه نه وه یه که من به ریکه وت وهک ته مه ن ئاوزه یانم، به بیانووی بانگه شه کردنی شتگه لیک به ناوی نوپگه ری و کاری هونه ری.. وینای پیشمه رگایه تیان کردۆته حیکایه تیک، که باسیش دیتته سه ر نه زمونی نه و ژیا نه، شیرزه یی دایانده پۆشیت! هه ر چۆنیک بیت، لیره دا من و نه وانیش، بووینه سووته مه رۆی ئاکامه کانی نه و بزاقه که سه لیه به به رانه ر رابردوه که ی خۆی. هه لبه ته من، له به ر کبشه ی بی کاتی، زۆر به خیرایی



له کاتی شیعر خویندنه وه
نه ورۆزی سالی (۱۹۸۶) - بهری گاره

جوانکاری شیوه... له ریتمیکی عهده میانهی سوڤییانه بهرهم دینیت. (بارزان ههستیاری) یش له ئاراسته یه کی هاوچه شنی ئه و شیوازه شیعییهی، که وهک شیوازیکی شیعی هاورپیه کانی پیتده ناسریتته وه، ئاماده ییه کی سوڤییانه، له دارشتنیک ئاسوڤییانه، و اتا گۆرانبا میژدا، بهرجهسته دهکاته وه. له و ئه زمونه دا، (بهختیار عهلی) جوولتینهر و دهروازهی ئه و ته رزه شیعییه. هه رچه نده ئه و فهزایه شیعییه، هینده ی له ژنیر کاریگه ری شیعی فارسییه، (سوهراب و فه روغ و ... تد)، ئه وه نده له ژنیر کاریگه ری ئه زمونی کوردیدا نییه. به هه مه حال له ناو ئه وانیه کی زمان دهکاته هه موو دیوکی شیعی، وینای شیعه کانی (سه باح ره نجه در) م به یاد دیتته وه. ره نجه در له چهند کۆشیعردا به هه ولگه لیک، بئ وچان به مشتتومالکردن و به ئاوینه کردنی په یقه کان، ویتده چیت، توانیبیتی پانتاییه ک بۆ پازانکاری یاری وشه کان، له ناو خودی شیعردا ساز بکات. له و فرسه ته دا ده مه وئ لیره دا ئامازه به «ماسییه کان پیتده کهن» بکه م، که وپرای ئه وه ی من پیتشه کیم بۆ نووسیوه، وهک کۆشیعریکی ناویزه و ریژهر له پانتایی دهقی کوردیدا ده بینم. کاتیک ئه و بۆچونه راده گه یه نم، که ئیستا نه (فوناد سورخی) فری به سه ر شیعر ماوه و نه منیش ئاگام لیبه تی؛ و اتا براده رم نییه! به لام «ماسییه کان پیتده کهن» بالیکه له شیعییه ت، که مندالییه تی به ره و بویرترین بزتیوی دهق هه لده فریتیت. ئه وه نده ی من بزانه م ئه م ئه زمونه نه له نه وه ی ئیستا و نه له نه وه ی رابردووش وینه ی هه یه. که چی ئه و به ناو ره خه گره زار قه له بالغانه ی ئه مرۆ، له بهر سه رقالبوونی

ئامازه به ئاستهنگ و گرفته کانی ئه و قوناعه سیاسی و کۆمه لایه تی و روشنبیرییه ده که م، وه کو تر ئه و باسه هی ئه وه یه خه لکانیک که به وردی ئاگایان لیبه، نهک هه ر به چهند خویندنه وه یه ک راقه ی بکه ن، به لکو به چهندان روانگه و میتۆد و کتیبگه لیک ئاوینه ی بکه یه وه. لیره دا وه لامدانه وه، که ته نیا ده رفه تی سه ریپتیانه ده بیت، بۆیه تووشی گرفتمان ده کات.

له گه ل ئه وه شدا من له و نه وه یه دا، وهک هه ر نه وه یه کی تر، دهقی هه مه رهنگ و هه ولی به ئه زمونکردنیک جودا ده بینم.

شیعره گه لیک چهندان شاعیرم خویندۆته وه، به لام ئیستا لیره له سویتده وه، نه ده توانم به سه ر ئه و دهقانه دا بجمه وه نه ناوه کانیانم له یاده، بۆیه هه ست به نیگه رانی ده که م که، وهک ئه وه ی باوه، ئامازه به هه ندیکیان بکه م و هه ندیکیشیان فه رامۆش بکه م.... به لام وهک گوتم زۆر هه ول و توانای شیعییم له دهقی ئه و شاعیرانه بینیه، هه رچه نده نا زانم که ئه وانه نه وه ی من، یان نا. ده کۆی، به جوړیک له جوړه کان، ئه و هه ولانه بۆ نه وه ی داهاتوو جیگه ی سه رنج بن، یان به جوړیک تر رهنگ بده نه وه. له وانه ده قگه لیک (جه مال غه مبار)، که و بزانه م، وهک ده لێن، سه ر به نه وه ی پیتشووه، به لام بۆ من غه مبار له دوای نه وه ده کانه وه له چهند ده قیکدا به زمانیک ئاویته کراو له شیعییه ت و سوڤیگه ریانه، شه به نگیک له بوونیک هزریانه داده هیتن. وپرای ئاماده یی ئه و نامۆبی و سه هه نده ییه کی که له و نه وه یه دا ده بینیتته وه له شیعی ویدا هاوار ده کا. خه سلته تی به ئیرو تیکاکردن و ئاماده یی جه سته ی مینیه ی ژن و هونه ری کورته شیعر، له شیعی (قوبادی جه لیزاده) دا، ئه زمونیکه له شیعی داهاتوو کوردیدا ئاماده یی ده بیت. هه ولدان بۆ بهرجه سته کردنه وه ی پیتدهنگی شیعر که له هه ولگه کانی ئه و دواییه ی (عه بدولوته لیب عه بدوللا) دا بهرجه سته ده بنه وه. ئه و ته رزه شیعه به کایه کانی بیدهنگی، وینای ناخی شوینکاتی ئه زمونیک له ژبانی کورد نمایش ده کات. موته لیب له هانابردنی بۆ ئاو، ئاوه دانییهک له ناخی شیعردا دروست ده کا. له شیعه کانی (هاشم سه راج)، که به پارو ویک له رامان و یاری مه عرفی و ئاپۆزه ی په یقگه ل، ئیقاعیک له توپی په خسانی بهرجه سته ده که نه وه. له لای (ئه نه وه ری ره شی عه ولا) دا، به تاییه تی له کۆشیعی «و بزانه م بووم به وشه» دا ئاسۆیه ک له گفتوگۆی فره دهنگ و یارییه ک له

چه پله لیدان بۆ «پالەواندن» ی هاورپیی و هاوگه رهک و هاوشاره کانیان، هه ره به یادیشیان نایه ته وه. ئا ئه مه یه بجمی ئه و ره خنه کوردییه!

لیته دا نه مه به ست ئه وه یه بلیم، که شیعی ئه و شاعیرانه هاوچیژی منن و نه ته نیا ئه و ناوانه ش هه لگری به های شیعرین، به لکو من ویستم له کورتکردنه وه یه کدا ئامازه بۆ ئه و تاییه تمه ندی ئه و ناوانه بکه م، که جووله و ژبان و بوونی ئه و قوناعه ی کوردی له جهسته ی دهقه کانیاندا ئاماده ن. لیته وه و پرای جیاوازی هه وله کان له ئاراسته و شیوازی شیعی له وه نه وه یه دا، به لام له ئاخواتنی زماندا، نامویی و ناخی ته قله هه قی ئه و ژبان ه گه مارۆ دراوه ی کوردی، ده بیستین و ده خوتینه وه. لیته دا ناکرئ (ئه حمه دی مه لا) له یاد بکه ین، که به پروای من له ده قه گه لیکدا، هه ولی داوه ئه زموون و پاشخانه جودایه کانی ئه وئ، ئیته، له بۆته ی زمانی کوردیدا قال بکاته وه و پیکاش نه دا ئه و لاسایکارییه ی، که ئاسته نگیکه له په وتی نووسینی کوردیدا، روویدات. ئه حمه دی مه لا، له هاونه وه کانی خۆیدا، له هه موویان باشتر ئه زموونه تاراوگه ییه که ی خۆی به رجهسته ده کاته وه. له وه ش باشتر به هه راو هۆریای خۆی سه رقالممان ناکات. هه موو ئه وان له ناوکۆبییه کی کوردیدا، نه ک زیاتر، ده کرئ له نه وه ی داها توودا په نگ بده نه وه، به لام به دیویکی تره وه، ئه و ده نگانه درێژه پیدهری ئه و ده نگانه ی پیش خۆیانن؛ واتا: (که ریم ده شتی، شیرکو بیکه س، ئه نوهر مه سیفی، له تیف هه لمه ت، عه باس عه بدوللا، دلشاد عه بدوللا) .. وه ک گوتم ده کرئ ئه و دیمه نه شیعییه ی که ئامازه م پیکرد نمایشیک له روخساره کانی ئه و قوناعه شه که ته ی ژبانی کوردی پیشکەش بکه ن.

پامان: شیعی کوردی وه کو شیعی هه موو نه ته وه کان به گه لیک ویستگه و قوناع تیپه ریوه، ئایا هیچ له و ویستگه و قوناعانه بۆت بوونه ته سه رچاوه یه ک هه میشه بگه رپیتته وه سه ری؟

هه ندرین: هه لبه ته بۆ هه موو نووسه ریک ئه زموونه پیشینییه کان گرینگی زۆره. ئاستی باسی و خراپی ده قه شیعییه کانی کوردی له هه ر ویستگه و قوناعیکدا ویتنا، دیمه ن، جووله، پرسیار و په زه کانی بوونی کوردیان له ناو خۆیان هه شارداوه، یان پانتاییه کن له ژبانی رۆشنییری و جیهانبینی کوردی. بۆیه به لای منه وه، به تاییه تی که زمانی سوید و ژبانی سوید بوو به ده روازه به ک بۆ من،

ئه و پاشخانه رۆشنییرییه ی کوردی گرینگی زیاتر بوو. هه لبه ته ئه مرۆ له هه موو کاته کانی تر زیاتر، نووسه ری کورد له کوردستاندا بایه خ به و ویستگه و قوناعانه نادات. ئه ویش له به ر به ره و اجبوونی ده سته واژه هزی و ئه ده بییه کانی ئه وروپا، که به جوړیک له جوړه کان کاربگه رییه کی ناله باری دروست کردو له ئاگایی نووسه ری کوردیدا. زۆرێک له و نووسه رانه ناوی ده شاعیر و نووسه ری پیش خۆی نازانیت. بۆ نمونه جارێک له گه ل یه کیک له و نووسه رانه ی ئه مرۆ قسه م ده کرد، که خۆی به هزرقانیکی پۆست مۆدیرنیست ده زانیت، به دم باسه که وه من ئامازه م بۆ (مه سعود محمه د) کرد، که چی ئه و هه ر ناویشی نه بیستبوو! کیتشه له وه دایه که نووسه ره زار قه له بالغه کانی ئه مرۆ، که هه میشه ناوی فۆکو، دیریدا، بارت، هاشم صالح، بابک ئه حمه دی له هه موو بابه تیکیان ئاماده یه، پیتیان وایه ئه و نووسه ر و شاعیرانه ی پیش خۆیان گوندی، کشتوکالی و نامۆدیرن بوونه، بۆیه خوتینه وه یان شتیکی زیاده.

**به بی هیچ مه به ستیک
زۆر به راشکاو ده لیم:
به ده راو پیکردنی چه ند
هه ولنگی که م نه بیت،
هیزیک له بواری ره خنه و
لنکو لینه وه ی کوردیدا نابینم**

لیته دا ده مه وئ ئه وه جه غت بکه مه وه، که زمانیک بی گه رانه وه، خوتینه وه، زیندوو کردنه وه، پرسیارکردن، ئاماده کردنه وه و بونیاتنه وه ی به ره مه رۆشنییری و هونه رییه کانی رابردوو، ناتوانیت له و زمانه دا بژیت که پیتی ده نووسیت. سه رتا پای رۆشنییری رۆژئاوا له سه ر په چه له کی خۆیدا ئه و ناسنامه ی ئه مرۆی به ره مه هیتاوه و ده هیتیت، که ئیمه به هانک هانک به داویدا راده که ین تا خۆمان به تازه گه ر بزاین. تو سه یر بکه، بۆ نمونه، رامبو به هه لگه رانه وه له مه سیحیه ت و رۆشنگه ری بووه ئه و شاعیره مه ته لئامیژه. رۆمانووس، شیتوه کار و هزرقانه کانی به هه مان شیتوه، ئایا ئه گه ر گه رانه وه و دا هیتانه وه بۆ سه رچاوه ی گرێک و مه سیحیه ت نه بووایه، نیتشه ده بووه ئه و فه یله سووفه هه میشه ئاماده ی جیهانی



له کۆری شاعر خویندنهوه به زمانی سویدی - ستۆکهۆلم (۱۹۹۵)

کۆتاریک چاپدهکهه، که کۆی ئەو ههولانهی خۆم له وێدا
نمایشکراون.

هاوکاتیش له بواری هزراندنیشدا به لای منهوه
سههرهتایهکانی سهدهی بیستهه، واتا له بیستهکان
به دواوه، جیگهی سهرنجدان بووه. لهو قوناغه دا تا دهگاته
سالانی پهنجایهکان رهوتیکی هزری، یان کولتوریی و
نهتهوایهتییانه دپته کایهوه، که دهکری به سههرهتاگهیهک
له چهشنه رهوشنگه ریبهک سهیر بکریهت. لهه پروانگهیهوه
له وتاری «قهدهری خهونی کورد له چهپه و بییهوه بو
راسترهوی» دا (ئهه وتارهش له رهوژنامهی ئاسۆ و نیوهند
بلاو بوتهوه)، ههولم داوه ئامازهیهک به گرینگی ئەو
قوناغ و ویستگه رهوشنبیرییهی کوردی بکهه. ههول
بچووکهکانی منیش ههه هینده پر دهکات.

لهکاتیکیدا ئەمرۆ ئەو نووسهرانهی رهوژانه، وهک
وهرزشیکی زارهکی، ناوی چهند فهیلهسوفیکی
ئهوروپایان لهسهه زاره، کهچی ئەو پاشخانه
رهوشنبیرییهیان تهواو فهرامۆش کردوووه. ئەمهش بهرههمی
ئهو دهسهلاته سیاسییه، که به تهمایه بهو تهرحه
رهوشنبیرییه رووکهش و لاساییکاره، گوتاریکی

هزر و رهوشنبیری؟ دهیان نمونهی رووناکبیر و شاعیری
لهو تههرهزمان ههه، که ویستگه و قوناغهکانی رابردوو
بوونه ته سههراوهی ئەفراندنیان.

ههلبهته، به گوتیهی پیبوست، من ههولم داوه
تیرتیکی له ئەزموونی قوناغهکانی پیتشوو بچمهوه و له
رهوتیکی تردا بیاندوینم. له بواری شیعره دا بو من
ئهزموونم سهدهی نۆزه بو سههرنجراکیشه. ئەوهندهی
شیعری (مهحوی) دهخوینمهوه، به قهده ئەوه شیعری
ئیستا تینوویه تیم ناشکینیت. به دهگههه ده توانم دووجار
کوشیهریکی حهفتایهکان و ئیستا بخوینمهوه. کهچی لهو
کاتانهی که ههست به گهمارۆدانی رهوچی دهکهه، پهنا بو
دیوانهکهی (نالی، حاجی قادری کۆبی، مهحوی) دهههه.
له وتاری «شکوهمندی بوون له رهیرهوی شیعراندنی هزری
زمانه» (ئهو وتاره سالی رابردوو له گوڤاری کاروان
بلاو کراوه تهوه) ههولم داوه ئەو بههای گههراوهیه بو
قوناغهکانی بهرحهسته بکههوه. لهو وتاره دا، به
پیادهکردنی بیروکهی هایدگهه، پایهی زمان و ئامادهی
بونایهتیم له چهند کۆپلهیهکی شیعری (مهحوی و
نالی) دا رافه کردوووه. به کورتی ئەمسال له کتیبیکدا

کولتوری کوردانه دروست بکات!

هاوکاتیش له ئاستی شیعردا، کهم تا زۆر، ههولم داوه یاری و جوانکاری له شیعرای شیعرای شیعرای شیعرای قوناغهکانی رابردوو، بهتایبهتی شیعرای فۆلکلۆری و شیعرای کلاسیکی، تام بکهه به چیتیکتی تر، یان له ئاراسته و دیمه نیکتی دیکه دا به ئاوینه یان بکهه مه وه. که به راستی له وهش دلناییم.

پامان: له شیعرانهی به ره همت هیناون ههست به په یوه ندییه کی گیانی له گه ل نیشتمان ده کریت، ئایا شیعر به په یوه ندییه کی گیانی و روانینی گهردوونی ده زانیت، یان نیشتمان ده وری له په یوه ندی گیانی و روانینی گهردوونی بو شیعر چیه؟

هه ندرین: وایزیم تیکه لاییه که له و پرسیاره هه به، که گوایه له شیعرای مندا په یوه ندییه کی گیانی هه به له گه ل نیشتماندا. ئه و په یوه ندییه کی که تو باسی ده که ی، په یوه ندییه کی گیانییه له گه ل شویتدا، نه که نیشتمان. هه رچه نده رهنگه له روانگیه کی گشتیه وه سه پیری «نیشتمان» بکه یین، ئه و ده بیته هاورده یه که بو «شوین»، یان «مال». به واتایه کی دیکه، زۆر جار «شوین» و «نیشتمان»، ها و واتای یه کترین. لیره وه له وهسته ی که تو باسی ده که ی ناسته نگیک هه به، ئه ویش من له هه موو شیعره کاند، ئه وه نده ی که نووسیومه، په یوه ندییه کی گیانییم هه به له گه ل «شوین» و «مال» دا، چونکه «نیشتمان»، به شیوه گشتیه که ی، ره هه ندیکی ئیدیولۆگی هه به، نه که رۆحی، به لام «شوین» ره هه ندیکی سروسشتی و رۆحی و شیعرای هه به. به لای منیشه وه «شوین» واتایه کی فره و ئاوازه لیکتی هه مه جوړی هه به. شوین ده کریت بو تاکه که سیک ئه و نیشتمان به بیت که گیانی ته نیوه ته وه، که یاده وه ری فرچک داوه، به لام رهنگه نیشتمان ئه و پانتاییه فراوانه بیت؛ که بو تاکه که سیک، نه که هه ره په یوه ندییه کی گیانی نه بیت، به لکو مایه ی بیزاریش بیت، چونکه ئیمه هه میسه به ده ست ده سه لاتداری نیشتمان ده تلپینه وه. رهنگه زۆر جار

نیشتمان داخکردنی گیانی مرۆف بیت. وه لئ شوین به ره هه نده هه مه رهنگیه کی هه لگری تام و چیتژی جو دایه و په یوه ندییه کی بی مه رچی له گه ل تو دا هه به. هه ره بۆیه شوین ئه و ره گه به که تو

هه میسه له هه ره ههنگا و ناییکدا ده تر بویتنی و له گیانتدا ده له ریتته وه و ده ته نیتته وه.

منیش که سیکم نامیژی ئه و شوینه ی که له ده شتاییه وه تا ده گاته هه ریز، سه رکانی، دۆل، لووتکه، ژیر دارتوو. دارگویتز، بهر به فر و بارانه که ی، ئازار، چیتز، مه رگ، شادی و ناخوشیه کی، ئه لبوومی یادگاری، یاده وه ری من وینا ده که ن.

له م روانگیه وه ده کریت بیژین، شیعر یاده وه ری نیشتمان- شوین ده رده پریت و شوین- نیشتمانیش سه رچاوه به کن بو شیعر. به واتایه کی تر، شیعر له نا و ئه و گهردوونه دا مالتیکه، که شوینی شاعیر دیاری ده کات. لیره وه وه ک چۆن له نیوان په یوه ندی خوا وه ند و مرۆفدا پیروزییه که هه به، به هه مان شیوه ش، له په یوه ندی نیوان شیعر و شوین- نیشتماندا پیروزییه که هه به، به لام ئه و په رسته نه که له و په یوه ندییه ی نیوان خوا وه ند و مرۆفدا، به پیروزی ده کریت. که چی ئه و به پیروزی کردنه، که له په یوه ندی نیوان شیعر و شویندا هه به، په یوه ندییه کی شیعریه، موچرکیکه له گه ل ههنگا و نان گیانمان ده ته نیتته وه.

دواجاریش ئه گه ره گهردوون واتایه کی بی سنوور به رجهسته بکاته وه، که چی ئه رکی شیعر به ناو بیژ کردنی شتگه لیک بواری جینشینکردمان له رووبه ره فره کانی ئه و گهردوونه دا بو ئاوه لا ده کاته وه. که واته روانینی شیعر بو گهردوون ناو بیژ کردنی شوینه، که له ناو شاعیریکدا جینشینه. هه روا له من حه ز ده که م، ئه گه ره بکریت، له ئاستیکی ئیستیتیکدا، شه به نگه کانی شوین بچمه وه، تاکو یاده وه ری به وه فادارییه که له تیشکه کانی به گۆهاتنی زمان مشتومال بکات.

پامان: ئه رکه کانی زمان له شیعر دا چین، په یوه ندییه ئیستیتیکیه کانی وشه له ناو رسته دا چۆنه؟

هه ندرین: شیعر جووله به و زمانیش ره وتی سه فه ره که ی، له هه مان کاتدا، به ده م ریکردنی زمان به ره و خودی خو به وه، زمان گوته ی شیعره. هه روا زمان به ده م سه فه ره که یه وه به ره و خو ی، نیگا، راز، دیمه و... له شیعر دا نمایش ده کات.

دواجاریش زمان و شیعر، شه پۆلی ئاوه له دهنگ و له رینه وه یاندا.

ده کریت لیره په یوه ندییه ئیستیتیکیه کانی وشه له رسته دا، به بویری کردن و

**زمانیک بی گه رانه وه و پرسیار کردن
له ئاماده کردنه وه و بو نیانان وه ی
به ره هه مه رۆشنییری و هونه رییه کانی
رابردووی، ناتوانیت له و زمانه دا بژیت
که پپی ده نووسیت**

زیاترین لهرینه وهی مانانه به له
 هه ناوی رسته دا. به مهش تاكو
 به دهم سه فهري زمانه وه، له
 دلکشیه کدا، شه پۆلی دهنگ و
 له رینه وه کان، ئاماژه کانی له
 روخساری شیعردا نمایش بکات.
رامان: ئایا شیعری تاراوگه ی
 کوردی توانیوه تی سیمایه کانی

لهو شیعرا نهی که نووسومه بیوه ندیه کی گیانیم له گه ل شوین و مال هه به نه ک نیشتمان، چونکه نیشتمان ره هه ندیکه ئیدی لۆژی هه به نه ک رۆحی

گرێدراو به زه منه نی خۆی هه به.
 به لام تاراوگه بوونی ئه مرۆی
 مرۆقی کورد به گشتی و
 نووسه ری کوردیش به تابه تی
 کۆنتیکست و پاشخانیکه تری
 هه به. ئه مرۆ بۆ به شیکه زۆر له
 کورد تاراوگه ئازاد بوونه له و
 ته لبه ندانه ی که له ولات هه به.

هه روا به شیکه زۆری ئه و نووسه رانه له ده ست ده سه لاتی
 کوردی ژبانی تاراوگه یان هه لپژاردوه. ئه مه ش
 یه که مجاره له و ئاسته دا مرۆقی کورد له ژیر ده سه لاتی
 خۆیه وه رووبکاته تاراوگه. وه ک ده زانین له سه ره تابه کانی
 نه وه ده کاندان، له ئاکامی شه ری خۆکوژی و ده مکوتکردنی
 خه لک له لایه ن ئه و حزبانه ی کوردیه وه، کوردگه لیکه
 زۆر روویان کرده رۆژئاوا. له وه دا مه به ستمه بلیم، بۆ من،
 قسه کردن له سه ر ئه و تاراوگه یه ی که له بوته ی
 پرسیاره که تدا جه ختی له سه ر ده که یته وه، به کیشه ی
 ده زانم. چونکه ده بیته باس له تاراوگه جیاواز، میژووی
 ئه و تاراوگه بوونه و بونیاتی مرۆقی کورد بکه ین، به لام به
 کورتی ده توانم بلیم، سیمایه کانی شیعری تاراوگه ی
 کوردی، هاوئاسته له گه ل شیعری کوردستان. به واتابه کی
 تر، وه ک چۆن شیعری ناوه وه له ره وتیکه ئالۆژدا
 ناتوانیت به ئه زمونیکی خه ملتیه سیمایه کانی خۆی
 ده ستنیشان بکات، به هه مان شپوهش شیعری تاراوگه ش
 تا ئیستا له ئاستیکه سه ره تابه یه و نه یه توانیوه
 ته قینه وه به ک له نه ریتی شیعری کوردیدا دروست بکات.
 وه ک گوتم هۆکاره کانی ئه و ئاسته نگه ی شیعری تاراوگه
 زۆرن له وانه: نووسه ری خاوه ن میژوویه کی که مه له
 تاراوگه. به شی هه ره زۆری شاعیری کورد له تاراوگه
 ده ژین، به لام نه زمانی ئه و ولاته ده زانن که لیبی ده ژین و
 نه زمانیکه تری ئه وروپا، که چی که دینه وه بۆ
 کوردستان، وه ک گیقارایه ک باسی پاله وانه کانی خۆیان
 له تاراوگه ده که ن. به شیک له وانه له سوید ده ژین و له
 نزیکه وه ده یاناسم. یه کیک له و نووسه رانه، که جاریک
 باسی کردنه وه ی چاپخانه ی ده کرد، که چی دوای fore-
 tag / بازاری کارکردن و forlag / چاپخانه، که سێزده
 سال هیشتا نه یه ده توانی له یه کتر جودا بکاته وه. هه ر ئه و
 شاعیره ی تاراوگه، که تۆ ده ته ویت «سیمایه کانی شیعری
 تاراوگه مان بۆ ده ستنیشان بکات»، که له کوردستان بو،
 له چاپیکه وتنیکدا، به جوړیک باسی خۆی و ژبانی

خۆی ده ستنیشان بکات، له کاتیکدا میژوویه کی
 دووردریژی هه به، هه ر له چامه ی «قوریانی تۆزی
 رینگه تم» ی نالی - و چامه ی «گوتم به به ختی خه والوو» ی
 حاجی قادری کوچی - تا ده گاته شاعیرانی ئیستا؟
هه ندرین: له ئاستیکه زۆر ساکاردا ده مه وئ بلیم، که
 بۆ ئه وه ی به وردی له سه ر شیعری تاراوگه پیناسه یه کمان
 هه بیته، ده بیته به ر له هه موو شتیک پیناسه یه کی
 کوردیمان هه بیته بۆ ده سه وازه ی تاراوگه و ره هه نده کانی
 ئه و ده سه وازه یه، به لام ئه و باسه له چاپیکه وتنیکه
 وادا ئه نجام نادریت، بۆیه من زۆر به ساکاریش ئاماژه به
 هه ندیک خال ده که م.

من پیم وایه کورد، ته نانه ت له ماله که ی خۆی، له
 ولاته که ی خۆی، له ده قه ره که ی خۆی، له جوگرافیه که ی
 خۆی و... تدا، تاراوگه بو، به لام ئه و تاراوگه ی که له و
 ده، یان بیست ساله ی که کورد بۆ یه که م جار به م جوړه بۆ
 جوگرافیه کی تر کوچ بکات، ئه وه باسیکه، و ابزانم، زۆر
 راقه کاری هه لده گریته. واتا ئه گه ر کورد له کوردستاندا
 هه میشه له سه ر خاک و ماله که ی خۆیدا سه ره خۆ
 نه بووبیت، ئه وه به لای که می، وه ک تاکه که ش، له و
 تاراوگه یه که تۆ باسی مه به ستمه، واتا ده ره وه ی ولات،
 یان رۆژئاوا، سه ره فراس بووه له ئاستی ده رپرینی
 ناسنامه که ییدا. له و تاراوگه یه دا ئه و بواره ی بۆ ره خساوه
 که، ئه گه ر بیه ویت و بزانتیت، له زمانه که ی خۆی جینشین
 بیت.

ئه مه له لایه ک، له لایه کی تریشه وه، و ابزانم، کاتج
 باسی ئه و شیعره ی (نالی و حاجی قادری کوچی)
 ده که ین، ده بیته ئه و شوینکاته، کۆنتیکسته له به رچاو
 بگرین که ئه و شیعرا نه ی تیدا به ره هم هاتوه. واتا ئه و
 شیعره ی نالی به ره مه ی پرو داویکی میژووی سیاسی
 هه به. له ویدا دوای تیکچوونی میرنشینی بابان ئه و
 شیعره له دایک ده بیته. به هه مان شپوهش له دایکبوونی
 چامه ی «گوتم به به ختی خه والوو»، ئاکامیکه سیاسی

تاراوگه بوون دهکا هەر مه پرسه. له کاتیکیدا جهستهی ئه و شاعیره مان ئه گهر لی رهش بیته، به لām بۆنی «کفته» و «دۆلمه» ی کوردستانی لیدیت. لی ره دا مه به ستم ئه وه یه بلیم تاراوگه، وه ک مۆده، ده په ستریتته دیره شیعریک و ته و او. بۆیه له و شیعه ره دا وشه ی تاراوگه ژیا نه، نه ک دهسته وازه یه ک و به س. ئه گهر به شی هه ره زۆری شاعیری کورد وه ک ژیا ن له تاراوگه نه ژین، ئه و تاراوگه نه ک، هه ر «په یوه ندیبه کی نیستی تیکی یانه ی له نا و رسته دا» ناییت، به لکو رسته که ش ریسوا ده کات، به لām و پیرای ئه و کیشانه ش له شیعی تاراوگه دا، له م سالانه ی داویدا هه ولی تاکه که سی له ئاستی چهند ده ق و ئه زموندا، ده کریته وه ک نمونه ی شیعی تاراوگه بیان خوتینه وه. خوتیه ری وردی نیس ده کارئ سیمایه کانی شیعی تاراوگه له ده قی ئه و تاکه که سانه بدۆزیته وه، به لām له ئاستیکی کراوه دا هه زم لیبه بیژم، که من داهینان و جوانی له شته بچووک و هیشتا ده قنه گرتوه کاند ده بینم. که که وته سه ر زاران و گو ترایه وه، تامی نامینیت. که واته ئه و دیاره شیعی به یه کی که تۆ نامازه ی پیده که ی ناسنامه که ی هیشتا رانه گه یاندوه. دا جاریش له م رۆژگار ده دا، قسه کردن و هه و لدان بۆ گه ران به دوای دوای پیناسه به کی نه وه ... کۆی ئه زمون و په وتیک، کاریکی ئاسان نیبه. بۆ منیش ده قی تاکه که سه نادیاره کان گرینگتره له په وت و ناوه قه له بالغه کان. بۆیه ناوه نادیاره کان ئه و ده قانه ی که به ریکه وتن ساتمه یان لیده که م سه رنجم راده کیشن. به گشتی ده قی ناوه دیار و باسکراوه کان به ده گه من ده خوتینه وه.

سالی پار (عه بدو لموته لیب عه بدو لالا) ی هاو پیم چهند ده قیکی (به هره موفتی) و (جووله حاجی) بۆ ناردم، که قه ت ناویانم نه بیستبوو. ئه و ده قانه بۆ من له زۆر دیوانی شاعیره ناسراوه کان به چیتتر بوون، که نازانم سه ر به کام نه وه شن، بۆیه منیش به چیتزه وه، له وتاری «ئه زمونی شیعی به تی ژن و ویناندی بوون» دا ستایشم کردن.

رامان: نوێبه خشی نه وه ی ئیوه به کاریگه ری ئه ده بی بیگانه په یدا بووه، یان سه رچاوه ی له نوێبه خشی (گۆزان) و (روانگه) و ئه ده بی خۆمالی به وه ره گرتوه. له کاتیکیدا نوێبه خشی راسته قینه له رووی بابه ت و شیوازی نووسیندا له خۆبوونی ده لاله ته کانی زمانه وه سه ره له ده دات و داده مه زریته؟

هه ندرین: هه له به ته من له به رانبه ر ئه و چه شنه پرسیاره دا تووشی کیشه به کی زۆر ده بم. له لایه ک من نه

ده مه وئ له جیاتی نه وه به ک ده مرستی به خۆم به خشم، نه خۆشم سه ر به وابه سته بوون به و نه وه یه، یان هه ر نه وه به کی تر ده بینم. بۆیه له روانینیکی زۆر گشتیدا ئامازه به چهند خالیکی ده که م که ئه وانیش گشتین و په یوه ندیبه کی راسته و خۆیا ن به نه وه نیبه.

له پیتشرا، به بۆچوونی من هیچ «نوێبه خشی» به کی کوردی، له رووی ته کنیک و بیرو که وه، له ئیستا و رابردووشدا، به کاریگه ری ناوه کی، یان خۆمالی په یدا نه بووه. به لکو هه ر له شیعی «کلاسیکی» به وه تا شیعی «نوئ»، له ژیر کاریگه ری ده ره کی گه شه ی به خۆیدا وه، به لām شیعی کوردی له قو ناغی «کلاسیکی» دا زۆر کارا و جوانتر له ئه زمونی شیعی «نوئ» مامه له ی له گه ل ئه زمونی شیعی ده ره کی، بیگانه، کردوه. «روانگه» خۆی به کاریگه ری به شیوازی ئه ده بی بیگانه په یدا بوو، به لām (گۆزان) کاریگه ری ئه ده بی بیگانه ده سته و ده کا و ده یخاته ناو «کانیبه کی به ر تریفه ی مانگه شه و» و به خه ملیوی له ناو زمانی کوردیدا «سه ما» ی پیده کات. ئه و نه وه ی تۆ باسی ده که ی، و پیرای نمونه ی هه ولی باش، به لām هیشتا له ره وته که یدا ئه و ماوه ته مومرژاوی به ی نه پرپوه. کیشه که کاریگه ری ده ره کی نیبه، به لکو شیوه ی کاریگه ری و ئاکامه کانی ئه و کاریگه ری به یه.

رامان: ده لئین رۆمان شیعی به ره و لیبی بردوه و هه ره شه یه که به سه ری به وه، ئایا تۆ هه ستت به و مه ترسیبه کردوه. له کاتیکیدا تا ئیستا شیعی له ولاتی کوردستاندا جیگای تایبه تی خۆی هه یه؟

هه ندرین: ئه و باسه، هه ره شه ی رۆمان له سه ر شیعی، ده میکه له ئارادایه. به تایبه تیش له کوردستان زۆر جار به شیوه یه کی سه یر باسی ده که ن. له راستیدا ئه مرۆ به وه ی بالا ده سته ته کنیک به هه موو شیوه کانی به وه، نه ک هه ر شیعی بگره مرۆ قیش له ژیر هه ره شه دایه. به لای منه وه له کاتیکی زۆر زوودا، واتا نزیکه ی به ر له حه فتا سال به ر ئیستا فه یله سووفی ئه لمانی مارتین هایدگه ر له کتیبی «ماهیته تی ته کنیک» دا، له ئاستیکی دانسقه ی هزربدا، باس له ئاکامه کانی ئه و ته کنیکه ده کات. ئه وه نده ی من بزانه دیگیتال و جیهانی پان و پۆری و ئینتهرنیت وزه ی مرۆقی ئیفلیج کردوه، به لām له لایه کی تره وه، به گوێره ی ئاگاداری من، که به وردی سه رنجم داوه، ئه و ده نگۆیه به و جوړه نیبه. من پیم وانیه هیچ هونه ریک بتوانیت هونه ریکی تر لاواز بکات، یان

هه‌په‌شە‌ی لێبکات. له‌ناو رۆمانیشدا، هه‌موو جۆره رۆمانیک خۆینه‌ری زۆر نییه. بۆ‌ئهمونه، ئەو رۆمانه خه‌یالییه‌ پرۆپۆچانه‌ی که له سوێد پێی‌ده‌لێن «ئه‌ده‌بی شۆشسک»، که ده‌کرێ به کوردی ناوی بنێن ئە‌ده‌بی «دوکانی به‌قالی» که جۆریکه له رۆمان، زۆرتین خۆینه‌ری هه‌یه. له میتۆده‌کان ده‌خۆینه‌وه. که‌چی وێرای ئە‌وه رۆمانووسیکی زۆری جیهانی هه‌یه، بۆ‌ئهمونه رۆمانه‌کانی میلان کۆندیرا، مارگه‌ریته دۆراس، بۆرخیس و چه‌ندان رۆمانووسی تر، توێژیکی تایبه‌ت له خۆینه‌ر و بگره‌ نووسه‌ریش ده‌یان‌خۆینه‌وه. به‌هه‌مان شپۆه‌ش شیعره‌کانی زۆر شاعیرانی رۆژئاوا هه‌ن، که ساده و گۆرانیامیزن خۆینه‌ریان زۆره. بۆ‌ئهمونه شاعیری سویدی (برونۆکۆ) که وه‌ک شاعیریکی ئە‌نارکێست، له شپۆه‌ی (مۆسیکی رۆک) ده‌نووسیت، که کۆریکی شیعری ده‌کا، به‌هه‌زار گۆیگری لاو گۆیی لێ‌ده‌گرن. ئە‌و شاعیره سویدییه، جارێک (ستویندیۆم)، واتا ئە‌و کۆمه‌کیه‌ی که به‌کێتی نووسه‌رانی سوید، وه‌ک پشتگیریه‌ک سالانه دوو‌جار به‌ نووسه‌ران ده‌به‌خشیت، وه‌رگرت، به‌لام ئە‌و پاره‌یه، که بیست هه‌زار کرۆنی سویدی بوو کوردی به‌ خورده و له‌ سێنته‌ری شاری ستۆکهۆلم فرییدا. بۆ‌ زانی‌نیش نووسه‌ری کورد، که ئە‌گه‌ر زانیاری له‌ هیچ شتیکی سوید نه‌بیت، به‌لام به‌ هه‌له‌په و به‌هه‌موو شپۆه‌یه‌ک، به‌دوای وه‌رگرتنی ئە‌و کۆمه‌کیه‌یه. دوای وه‌رگرتنی ئە‌و کۆمه‌کیه‌ به‌ناوی (خه‌لات) وه‌رگرتن باسی ده‌کا و به‌مه‌ش خۆینه‌ری ناوه‌وه‌ی کوردستان و ئە‌وروپا فریو ده‌دات. ئە‌مسال دوا‌ی ده‌یان گه‌توگۆ له‌سه‌ر ئە‌وه‌ی که ئایا ئە‌و (کۆمه‌کیه‌) (خه‌لات)ه، یان نا. کرا، دواجاریش خۆینه‌ران نه‌گه‌یشتنه‌ هیچ ئاکامیک.

هاوکاتی‌ش ئە‌وه که من له ئاستی لێکۆلینه‌وه و رافه‌کاریدا ئاگاداریم، که له‌م سالانه‌ی دوا‌ییدا له‌ بواری لێکۆلینه‌وه‌ی ئە‌کادیمییدا پایه‌ی شیعری بۆته‌ پرسیاریکی هه‌نوکه‌یی. واتا له ئاستیکی تردا، به‌ پێچه‌وانه‌ی ئە‌و بانگه‌شه‌یه، که گوايه شیعری باوی نه‌ماوه و ئیستا باوی رۆمانه، له‌ جاران زیاتر، له‌ هزر و فه‌لسه‌فه‌دا نزیک بۆته‌وه. ئە‌م‌رۆ له‌ زانکۆدا له‌ بواری فه‌لسه‌فه و هزردا شیعری ئاماده‌یه‌کی چالاکي هه‌یه، به‌لام من پێم وایه خۆینه‌ری شیعری هه‌میشه‌ دیاریکراو و تایبه‌ت بووه. له‌ هیچ کاتدا خۆینه‌وه‌ی شیعری هێنده له ئیستا زیاتر نه‌بووه، به‌لام رهنگه ئیستا له شپۆه‌ی خۆینه‌وه و چۆنایه‌تی خۆینه‌وه‌ گۆرانییک هه‌بیت. لێره‌ش بواری

په‌ژانی ناو ورده‌کارییه‌کانی ئە‌و بابه‌ته‌مان نییه. ئە‌مسال چاوپێتکه‌وتنیکم له‌گه‌ڵ شاعیریکی ناسراوی فه‌ره‌نسی خۆینه‌وه، که به‌داخه‌وه ئیستا ناوه‌که‌یم له‌ یاد نه‌ماوه، له‌ وه‌لامی پرسیاریکی له‌م جۆره‌دا، ئە‌وه رهنگه‌که‌ته‌وه که رۆمان بتوانیت ببیته هه‌ره‌شه‌یه‌ک به‌سه‌ر شیعره‌وه. ئە‌و شاعیره باسی ئە‌وه ده‌کا، که له‌م سالانه‌دا ده‌زگای چاپی «گالیمار» له‌شپۆه‌ی کتییی گیرفاندا زنجیره‌یه‌ک دیوانی شیعری تازه و کۆنی چاپ کرد، به‌ گۆیهری قسه‌کانی ئە‌و شاعیره، له ئاستیکی سه‌رنج‌کێشدا ئە‌و زنجیره شیعری فرۆشرا. له‌ کۆتایییدا ده‌مه‌وێ بلێم، رهنگه ئیسه له‌ دۆخ‌یکدا بژین که شپۆزه‌کانی ژبان گۆرانیی و به‌مه‌ش وینایه‌کانی ئە‌ده‌ب به‌ جۆریکی تر بخۆینه‌وه. ئە‌گینا من هه‌ست به‌وه ناکه‌م که شیعری له‌ رۆمان گرینگتر بیت، یان رۆمان هه‌ره‌شه‌یه‌ک بیت به‌سه‌ر شیعره‌وه، پاشان ئە‌گه‌ر له‌ رۆژئاواش، وه‌ک گۆتم رۆمان به‌ شپۆزه‌ جۆره‌کانی خۆینه‌ری زیاتر بیت، به‌لام جاری زووه‌ و هه‌ست بکه‌ین، که رۆمانی کوردی به‌و جۆره لاسایی و حی‌کیه‌تانه‌یه‌وه بتوانیت هه‌ره‌شه‌یه‌کی بێکده‌شی به‌سه‌ر شیعره‌وه هه‌بیت.

رامان: رۆژنامه‌وانی و که‌ناله‌کانی راگه‌یاندن و ده‌زگایه‌کانی چاپ تا چه‌ند توانیویانه‌ دا‌هینانی خودی تاکه‌که‌سی به‌رێزتان به‌ناوه‌ندی رۆشنییری کوردی بگه‌یه‌نیت، رۆلی رۆژنامه‌وانی که‌ناله‌کانی راگه‌یاندن چی بوو له‌ ناساندنی به‌ره‌مه‌کانت؟

هه‌ندرین: به‌ راستی هه‌له‌یه‌ بێر له‌وه بکه‌ینه‌وه که کورد راگه‌یاندنی کوردی هه‌بیت. ئیسه راگه‌یاندنی حزبیان هه‌یه. ئە‌و راگه‌یاندنانه‌ی که له ئاستی زۆر دیاریکراودا هه‌ن، هێنده ده‌ستکورتن ده‌نگیان ناگاته‌ گه‌ره‌کیکیش. ئە‌وه شتیکی سه‌یر و تازه نییه، ئە‌گه‌ر بلێم زۆرینه‌ی ئە‌وانه‌ی که له‌و راگه‌یاندنانه‌ی به‌ناوی کوردی کار ده‌که‌ن کارامه‌ نین تۆ به‌ ده‌گمه‌ن رۆژنامه‌نووسیکی ده‌بینی له‌ کاری کارا و لێزان بیت. ئە‌وانه ئە‌گه‌ر تۆ پێیان نه‌لێیت ئە‌و نووسه‌ره‌ باشه‌ نازانن تۆ نووسه‌ری. جا چۆن منیک بناسین که نه‌ خۆم لێیان نزیکم و نه‌ سه‌ر به‌ حزبیکیشم. ئە‌و به‌ناو «ده‌زگا»، «که‌نال»، «راگه‌یاندن»، «ناوه‌نده رۆشنییری» یانه‌ی که تۆ ناویان ده‌به‌ی سه‌رقالنه‌ به‌ گۆرانی داواکراو و به‌میوانداری خزم، برده‌ر، لایه‌نگری حزه‌که‌یان... رۆژانه له‌و تیقی و که‌ناله‌ راگه‌یاندنه‌دا، نووسه‌ر و شاعیر و ناوگه‌لیکی ئە‌وتۆ ده‌بینی، که به‌ناوی شاعیری تاراوگه و نووسه‌ری تازه‌گه‌ر و لاو... پێناسه‌یان

دهكهن، تهگهر ميزاجی حزبی و برادهری واسیته‌کاری، نووسه‌ری نه‌بیته، قسه و نووسینه‌کانیان هی پۆسته‌ی خوینهرانیس نین، به‌لام تهگهر تهو كه‌نالته راگه‌یان‌دانانه به‌ره‌می منیان نه‌ناساندیته، تهوا هیچ کاربگه‌ریبه‌کی بۆ من نییه، چونکه به راستی میدیای کوردی هیته‌ده لاواز و لایه‌نگیره، بۆیه من هه‌رگیز چاوه‌ریتیان نیم به‌ره‌مه‌کانی من بناسیتن. ئاخ‌ر من له چهند رادیۆ و رۆژنامه و تیئقی کوردیدا بۆ چاوپیکه‌وتن بانگیان کردوم، که چی به‌خۆیان نه‌یان‌توانیوه پرسیار بکه‌ن، بۆیه داوایان لیک‌کردوم به‌خۆم پرسیاره‌کانیان بده‌م! تهوه جارێک و دووان رووی نه‌داوه به چهندان جار له شوینی جیاواز تووشی تهو میدیایه کۆمیدییه بوومه. من له هیچ جیگه‌به‌ک نه‌مبینیوه و نه‌مبیسستوه، که نیوه‌ی به‌رپوه‌به‌رانی که‌نالی میدیاکانی ناشاره‌زا بیته. تهو هاوینه‌ی که له کوردستان بووم، تهوه‌م بۆ ده‌رکه‌وت که ته‌گهر نووسه‌ریک له کوردستان رانه‌کات به‌دوای تهو که‌نالانه‌ی راگه‌یان‌دانی حزبی کورد، نه‌ک کورد، یان وابه‌سته‌ی تهو نووسه‌ر و رۆژنامه‌نووسانه نه‌بیته که له‌وئ هه‌ن، تهوا ته‌گهر کتیبیته‌کی له نمونه‌ی «کۆماری نه‌فلاتوون»، یان «وه‌رزیک له دۆزه‌خ»ی رام‌بۆش بنووسیت، سه‌رنجی که‌س راناکیشیت. که‌چی تهو میدیا و ده‌زگای چاپ‌کردنه‌ی که ته‌مرۆ له‌وئ بالده‌سته به‌سه‌ر رۆشنییری کوردییه‌وه، به‌گوتیه‌ی پیتوانه ته‌ده‌بی هونه‌ریبه‌کان ئاور له به‌ره‌می نووسه‌ر و هونه‌رمه‌ند ناده‌نه‌وه، به‌لکو ته‌وه پیتوانه وابه‌سته‌یی، حزبی و خیزاندارییه‌کانن، که وا ده‌که‌ن به‌ره‌مه‌کان بناسیتن و بلاوبکه‌نه‌وه. خیری لیبینن.

مرۆف ره‌نگدانه‌وه‌ی ته‌و شوینگه‌یه‌یه که به‌ره‌می هیناوه

پامان: ره‌خنه و لیکۆلینه‌وه هیزی ئاشکراکردنی داهیتانه، ته‌و داهیتانه‌ی له بواری کاره‌کانتدا به‌جیت هیناون، تا چهند ره‌خنه و لیکۆلینه‌وه به‌ناوه‌ندی رۆشنییری کوردی و خوینهرانی ناساندوون؟

هه‌ندرتن: له وه‌لامی پرسیاره‌کی پیتشودا، ئاماره‌مان به‌و دۆخه‌ی میدیا کرد، بۆیه بۆ وه‌لامی ته‌و پرسیاره‌ش هه‌مان وه‌لامم هه‌یه. ته‌وه‌ی که دهمه‌وئ لیره بیه‌خمه سه‌ر

وه‌لامی پیتشوووم ته‌وه‌یه، ئایا لیکۆلینه‌وه و ره‌خنه‌ی کوردی، به‌و شتیوازه جه‌له‌بی و گه‌ره‌لاوژه‌یه‌ی که هه‌یه‌تی، خۆی هیزتیکی هه‌یه، تا به‌ره‌می من و که‌سیکی تر به خوینهران بناسیتیت؟!

بۆ نمونه، ته‌وه‌ی من بزائم، له‌لایه‌ن نووسه‌ری جوداوه، زیاتر له بیست نووسینی دژ ده‌رباره‌ی شیعه‌ره‌کانی (سه‌باح ره‌نجده‌ر) نووسراون، ئایا ته‌و نووسینه‌نه له سه‌هرچاوه‌ی هیزتیکی ره‌خنه‌یه‌وه هاتوون، یان سه‌هرچاوه‌یه‌که له شه‌ره‌کانی گه‌ره‌ک و خیل ده‌چیت؟

تۆ سه‌هرنج بده، که ته‌و نووسه‌رانه قسه ده‌که‌ن، زوو ده‌زانیت، ئیستا چهند ناویک له هاو‌ریبه‌کانی خۆیان ده‌ژمیرن، واش قسه ده‌که‌ن وه‌ک ته‌وه‌ی پیتشه‌نگ و پسپۆری ره‌خنه‌ی کوردی بن. له‌وه‌ش زیاتر، ته‌و شتیوازه نه‌خۆشه‌ی که به‌ناوی ره‌خنه‌ له «ناوه‌نده رۆشنییرییه‌ی کوردی» له ئارادایه، به‌هیزتیکی ده‌چیت که ده‌یه‌وئ کاروباری خیزانداری، خیل و هاوگه‌ره‌کی شاره‌که‌ی ئاشکرا بکات، نه‌ک ده‌قیکی داهیتراو. کاتیک ره‌خنه‌ی کوردی رۆحی هه‌رارکیانه‌ی خیل و بزوتیه‌ری بیته، قسه کردن له‌سه‌ر ئاشکراکردنی، نه‌ک ته‌نیا داهیتانی من، به‌لکو براده‌ر و هاوشاره‌کانیشیان، وه‌همیکی کۆمیدییه. به‌بی هیچ مه‌به‌سته‌تیک زۆر به‌راشکاوئ ده‌لیم، به‌ ده‌راویتکردنی چهند هه‌ولتیکی که‌م نه‌بیته، من هیزتیکی له بواری ره‌خنه و لیکۆلینه‌وه‌ی کوردیدا به‌دی ناکه‌م. ته‌و شته‌ی که له‌ناو ئیمه‌دا به ره‌خنه‌ ناوی ده‌به‌ین، له «سوکه شه‌ر» و «قوونه شه‌ر»ی نیوان خیزان، خیل و هاو‌ریبه‌ ده‌وست و لیک ناره‌حه‌ته‌کان ده‌چیت. له سلیمانی چهند که‌سیک که باسی داهیتان ده‌که‌ن، له چهند ناویکی ته‌و شاره‌ تیناپه‌رن. له که‌ره‌کووک قووشته‌په، ده‌وک، هه‌ولیر و... تد به هه‌مان شتیوه. ته‌وه‌ که‌ی ره‌خنه‌یه که مرۆف چاوه‌ری بیته به‌خوینهرت بناسیتیت.

من که ته‌مسال کۆشیعی «سکاندینا‌قییا: دوورگه‌یه‌کی تر له بخوور»م به سویدی چاپ کرد، له‌ناو ته‌و نووسینه‌نه‌ی که له‌سه‌ر ته‌و دیوانه به سویدی نووسران، دووانیان بۆ من گرینگترین ناساندن بوون، چونکه له‌لایه‌ک له ده‌ره‌وه‌ی ته‌و رۆحیه‌ته نووسراوون، له‌لایه‌کی تره‌وه، کۆمه‌لیک سه‌رنجیان له‌سه‌ر ته‌و شیعه‌رانه باس کردوه، که من خۆم ده‌رکم نه‌کردبوون. بۆیه هه‌تا ته‌و ره‌خنه‌ خیزانداری و مه‌رام خرابه‌ ده‌مه‌راستی بواری رۆشنییری بیته، ته‌و نه‌ناسینه‌م پیتخۆشتره.

پامان: دهقه کانت له کویره تیکه ل به کولتور بوون و له گه لیدا گه یشتوونی به چ ناسویه کی به کار بردن، ئایا توانیوته کولتوری به قین بکهیت به کولتوری گومان، که گومان هو و ئامانجیک کی بنه په تیبه بو داهیتان؟

هندرین: لیره دا دلنیا نیم که تو مه به ستت له کولتور چییه، به لام نه گهر مه به ستت رو شنیری بیت به گشتی، یان جیهانینی کو مه لگا...، نه وه باسیکی تره، هاوکاتیش بو من دهسته واژه ی «کولتوری یه قین» شتیکی ناروونه. نه وه ی من بزائم، که تهنیا ئاین و ئیدیلوگی جهغت له سهر یه قین ده که نه وه. وه کو تر کولتوریک نییه ماهیه تی به قینی هه بیت.

هه چو تیک بیت، ده کری بلیم له ره وتی شیعه ره کاغدا شه به نگی که له ئاماده یی «کولتور»، یان رو شنیری هه یه. نه مه ش به مانای «رو شنیراندن» ی شیعه نییه، وه ک زور جار باس ده کرت. ئاخوتنی شیعه له ئاراسته ی سه فهره که بیدا به ئامازه کردنه چره کانی، نه ک راقه کردنه کو نکرتیبه کانی، دیمه نیک له «کولتور» و رو شنیره کان نمایش ده کات، به لام نه وه کولتوره له ئاسته کانی قالبوونه وه ی شیعه را تهنیا زرین گانه وه یه کن له مانا و شته کانه کانی شوین. و بزائم من به سروشتی ره مه کی خو م کولتوری یه قینم خو ش ناویت. بو یه ره نگه له پرۆسه ی نووسیندا نه وه کولتوره به دهم ره وتی وشه دا له گه ل سیبه ری نایه قیندا تیکه لا و بیت، یان بکه ویتته گفتوگو کردن. نه وه کاته ی که «کولتور» ی یه قین له ره وتی شیعه را به یارییه ئیروسی و له رینه وه ی پامان گه ل و شه به نگه دیمه نه کان گه مارو ده دریت، نه وه کولتوره یه قینه کان هه لده وه شینه وه، لیره دا نه بواری نه وه هه یه و نه ره واشه من له سهر نه وه پرۆسه ی به گومان کردنه ی شیعه کانی خو م بدویم.

پامان: راستگویی له شیعه را تا چند شیعه رییه ت به ره هم ده هیتیت، له لایه کی دیکه وه گوتراوه نه ده ب درۆیه کی جوانه، ئایا له نیوان نه م راستگویی و درۆیه جوانه دا په یوه ندییه کان چو ن دروست ده بن و ده دوزینه وه، ئایا چو ن خو ت له یه کیکیان رزگار ده که یه ت؟

هندرین: راستییه که ی له وه ته ی مرۆف هه یه به دوای «راستگویی» ویتله و هاوکاتیش به داده داده. بو یه به لای من وه خودی «راستگویی»، وه ک ره هه ندیک له جیهانینی، هه ر خو ی شیعه رییه ته. راستگویی به دانسقه یی دیمه نه میتافیزیکیه که ی له تامی شیعه رییه ت نزیکه. هاوکاتیش راستگویی به ئاماده ییه هه همیشه که ی

له ژبانی مرۆفدا، نه وه نده ی له شیعه رییه ت نزیکه، هیتنده له نه خلایقیه ت نزیک نییه. له و روانگه یه وه، تامه زرو بوونی مرۆف به دوای راستگویی له چه شه یه کی شیعه ریانه ده چیت. هه ر بو یه له زور دیمانه دا نه وه ی که و امان لیده کات له شیعه ریک تیر نه بین، ره نگه پریشکی نه و راستگویییه بیت، که نه و شیعه ره لگر به تی.

نه مه ش کاتیک هه ست پیده کری، که رو به ره کانی نه و شیعه ره له ها وئا هه نگییه کی نیوان خودی شاعیر و نه و شه به نگانه ی که له ژبانه دا چرانه ته وه به ره جه سته ده بنه وه. لیره وه کوچی هه همیشه ی شیعه ر و ره هه نده ی هه همیشه دلکیشی راستگویی جمکانه یه کن له شیعه رییه ت. په یوه ندییه کانی نیوان نه و «درۆیه جوانه» و «راستگویی» هه، له و شه به نگییه جوانه دایه که له نیوان خودی شاعیر و واقع و له نیوان ئاو یزانی هه همیشه یی شیعه رییه ت و نادیاریدا، دروست ده بیت.

به لام نه و «درۆ» یه ی که تو باسی ده که ی، نه وه درۆیه کی شیعه رییه، ره فتاریکی نه خلایقی. به واتایه کی تر، کاتیک نه ده ب جیهانیک ده ئافریتیت، که هه ندیک جار کو لاژیکه له و جیهانه ی که به لوژیکی ده بینین، هه ندیک جاریش، نه و جیهانه، جیهانیکه که هیتشتا مرۆف تاقی نه کردو ته وه. لیره دا نه رکی نه ده ب، له وان هه ش شیعه ر، گتیرانه وه ی شته دیار و کو نکرتیه کانی واقعیتیک نییه، به لکو هه لده وه و دوزینه وه ی نه و واقعیه نادیاریه، که لوژیکی ته مه ل نابینیت، هه ر بو یه به لای که سیکی زانستییه وه، نه و جیهانه «نادیاره» هه که شیعه ر نمایش ده کا، جیهانیکه لوژیکی نییه، بو یه نه و جیهانه به «درۆ» ی نه ده بی ناوزه ده ده کرت.

له و روانگه یه وه، شاعیر شته کانی، دار، به رد، ئاو، مرۆف، می، نیر، مه رگ، ژبان و... تد، وه ک نه وه ی که پیان راهاتووین، نابه خشیت، به لکو ناویتی تر به جیهانی نه و شتانه ده به خشیت که نه مانزانیوه. بو یه شیعه رییه ت «زانینی» شته «نه زانراوه» کانه. اتا له شیعه را نه و جیهانه له دایک ده بیت، که له دایک نابج. شیعه ره ک کایه ی کرده یه ک، «بووناندن» ی راستییه تی واقع، خاک، ژبان، مه رگ و شته کانی نه و جیهانه نه بینراوه یه. نه وه شیعه ره، که نه گه ری «نه بوون» ی نه و شته کانی نه و جیهانه نه بینراوه، به «هه بو» ده کا. به واتایه کی تر، له گه ل ئاوه لا بوونه وه ی زمانی شیعه ر، ده نگه ی شته کانی نه و جیهانه نه بووه، له بوونایه تی ئیمه دا ده لره نه وه. به لام بج «راستگویی»، شیعه رییه تیک نییه

ههروهك بيج «راستگۆبی»ش خودیكى رهسهن نییه. بۆیه خو رزگارکردن له په یوه ندى نیوان «راستگۆبی» و «درۆ»، تیگه یشتنه له په یوه ندى جیاوازی نیوان خود و شیعییهت.

پامان: ئایا ئه ده بی کوردی به گشتی و شیعر به تاییه تی توانیوه تی کاریگه ربی و گۆران له ژیانى كۆمه لگا به ریا بکات، یان ئاراسته ی ههست و بیرکردنه وه ی تاکی کوردی بگۆریت، یان هه ر ئه و ده رپرینه له ناو کتیب و نووسراوه کاندای گیریان خواردوه و نهیتوانیوه به کاریگه ربیوه بیته ناو ژیان و ئاراسته یه ک دروست بکات؟

هه ندرتین: ئه گه ر له ده رفه تیکی تر بووایه، ده کرا له روانگه یه کی بزواوی بین درژ له سه ر ئه و پرسیاره قسه بکه یه ن. لیره دا ته نیا له پامانیکی خیرادا وه لآمه کان ده خرینه پروو. لیره دا ده لیم ئه وه شیعه رکانی (ئه حمه دی خانى، جهزیری، شه ره فخانى به تلیسی، نالی، مه حوی، جه میل سائب، مسته فا به گی ساحیقرا، مالى حوزنى موکربانى، مه سهوود محمه د) و چه ندان نووسه ر و شاعیری تر، که لیره ده رفه تی نمایشکردنی هه موویان نییه، ئاماده یی کورد له سه ر ئه و خاک و جیهانه راده گه یه نن. ئه و شیعی کوردییه که ناو له کورد ده نیت. ئه وه شیعی کوردییه که کوردی هیناوه ته گۆ و ئاخاوتن... ئه گه ر ئه ده ب و شیعی کوردی نه بووایه، کۆمه لگای کوردی و بوونیک به ناوی کورد، مانای نه بوو. ئه وه ی که وای کردوه، کورد له سه ره مه رگی مه رگ راجله کتیب، کایه ی شیعر و کاریگه ربییه کانى ئه ده ب بووه. له ئه ده ب و شیعه روه کورد له دایک بووه و هه بوونی هه یه. هه موو گۆرانیک له کۆمه لگای کوردیدا، له ژیر کاریگه ری ئه و له رینه وه ئه ده بی و شیعییه وه له دایک بووه. هه موو ده سپیکیک له ئاراسته کانى بیرکردنه وه ی کوردی به شیعر ده ستی پیکردوه. له داستانه شیعییه کی خانیه وه بگه تا به رۆچوونه مه عریفیه کانى (مه حوی) و هاواره نه ته وایه تییه کانى (حاجی قادر)ی تیده په ریت و ده گاته په نده کانى (پیره میترد) و ساتیره کانى (شیخ ره زای تاله بانى) و (ئه ی ره قیب)ی دلدار و... تد، ویرای ئاوازی شیعه ر زاره کی فۆلکلۆرییه کانیش، شوینکاتی کوردی ده ست پیده کات. هه ر ئه و سه رچاوه یه شه که تاکی کوردی له گه ل کۆی کوردیدا ریکده خا و به ره و به رجه سه ته کردنه وه ی چاره نووس ئاماده ی ده کات، به لآم که ی ئه و له رینه وانه ی

شیعر و ئه ده ب گه یشتو ته ئاستی سیاسى، یان به حزبکراون، ئیتر له ویدا شیعر رۆلی بۆته خزمه تکاری هیتیک که هه ی ئه و نییه، به لآم ئه گه ر ئه ده ب و شیعی کوردی نهیتوانییت، له ئاستیکی چاوه روانکراودا ئاسۆی ئه و وه رچه رخان و گۆرانه له بوونی کوردیدا بجه ملینیت، ئه وه ده گه ریته وه بۆ ئه و ده نگه ی که له قورگی زمانه کهیدا هه یه. به ده رپرینیکی تر، دیاره هیتزی ئه و بوونه ی کورد له و ئاسته دایه، به لآم کیتشه که له وه دایه که شیعر و ئه ده بی کوردی له ئاسته به ره سه ته کاندای له پرۆسه ی به وایه سه ته کردن و ئامراز و ئامانجدا کورت کراوه ته وه. واتا له کاتی به ده م فه رامۆشکردنی بیرکردنه وه ی کوردیدا، شیعر کارامه ئه و بوونه کوردییه به یاد دینیتته وه و بانگی بوون له تاکه که سه کانه وه ئاراسته ده کا و له کۆدا به رجه سه ته ی کردۆته وه. ئه مه ش به هادارترین ده روزه یه بۆ ئاسۆیه کانى گۆران، به لآم دیمه نی گیرخواردنی ئه ده ب و شیعی کوردی له ناو کتیبه کاندای، گرفتیکی تره و لیره دا به داواى لیبوردنه وه، به هۆی ئالۆزییه کانى ئه و پرسیاره و نه بوونی ده رفه ت، ناتوانم شروقه ی بکه م.

پامان: چۆن هه زت چوه نووسین، ئایا له رینگای خویندنه وه ی سه رچاوه بوو، یان به هۆی توندوتیژی نیگه رانی و کیتشه ئالۆزه کانى ژیان له گه ل شیعه ردا یه کترتان ناسی و بووه به شتیکی گرینگی ژیانته؟

هه ندرتین: وه لآمى ئه و پرسیاره دو ردۆنگم ده کا، چونکه به راستی نازانم چۆن «هه زم چوه نووسین». هه روه ک ئه وه ی لیم بپرسی، چۆن هه زت چوه ئه و کیژیه که خو شمه ده وى، به لآم هاوکاتیش ده کرئ له زۆر روانگه وه، هۆکاره کانى ئه و هه ز له نووسین کردنه وه، راقه بکه یه ن، به لآم دواجار ره نگه هیه چیک له و ده رته نجامانه گومانپیمان نه کات.

به هه مه حال، به پیچه وانه ی ئه و داستانه ی که له زۆر نووسه ران ده بیستین، من له مالتیک گه وره بووم، که تا ئیستاش فری به نووسین و کتیب نییه. هه روا ئه و شوینگه ی که من تیدا هه راش بووم، ئه ویش هانده ر نه بوو. به پیچه وانه وه، که هیشتا سپزده چوارده سال بووم، به دزی ده منووسى، نه وه ک ماله وه بزانه. که تازه له ناوه ندى بووم، شه وانه که هه موو ماله وه ده خه وتن، به فیلی سه عی کردن و هه لکردنی ئه رکه کانى مه کته ب، کتیبیکم ده خویندنه وه که به دزی ماله وه کربووم. زۆر جارن له و قوناغه دا براهه کم که له رینگای هاوپۆله کانم ده یزانی شیعرم نووسیوه، به زۆری له به رکمى ده ردینا و

دەبدراپاند. لێره، ئەگەر بۆ خوێشیش بێت، کە دەزانم زۆر کەسی تر بە هەمان ئەزمون تێپەربوون، دەرڤەتم نییه ئەو چیرۆکانه هەموویان بگێرمەوه. لە راستیدا، سەرەتا هەر لەخۆمەوه حەزم چوو نووسین. لەبیرمە یەکەم شت کە خوێندمەوه، داستانیکی شیعری خوێشەویستی بوو، نازانم یوسف و زولێخا... بوو، یان شیرین و فەرهاد. هەمووم ئەزبەرکرد و رۆژانە لەبەر خۆم دەمگۆتەوه. ئەوکات وامدەزانی پالەوانم، چونکە بە خەیاڵاندنی خۆمەوه لەگەڵ ئەو داستانهدا مەست دەبووم. کە لە گوند لە پۆلی پینجی سەرەتایی دەمخوێند، مامۆستایە کمان هەبوو، ئەگەر زەینم فیللم لێنەکات، ناوی (عومەر مەعرووف بەرزنجی) بوو. ئەو مامۆستایە لەدەرسە کەمی خوێدا، کوردی، باسی داستان، کتیبی دەکرد و رۆژانە شیعری بۆ پۆلە کەمان دەخوێندەوه. شێوەی قسە و خوێندنەوهی شیعەرە کەمی بۆ من زۆر خوێش بوو. بە بیرمە کە بەهار بوو، گوتی ئەمڕۆ کە چوونەوه هەریەکە و شیعریک بنووسن و سبەه بۆم بخوێنەوه. من بەوه زۆر دلخۆش بووم. دواي مەکتەب چوومە ئەو دەشت و دەره تا درەنگی ئێواره خەریکی شیعراوندنی ئەو دەرووبەرە بووم. رۆژی داهاوو مامۆستا (عومەر مەعرووف بەرزنجی) زۆر هانی دام، بەلام دواجار نووسین بووه سیتووریەک لەو ژبانه ئازاراییه کە من تا ئێستاش هەستی پێدەکەم. هەر شیعریش بوو ئەو قەدەرە دژە پزتی سەددام و بوونە پیشمەرگایەتی و دەربەدەری بۆ دیاری کردم. کەواتە سەرتاپای ژبانی من بەخوێشی و ناخوێشی کانییهوه، کە ناخوێشییه کانی لە ژمارە نایەت، مایه شیعەرە. ئەمەش پەنگە وەلامیکی کۆتایی نەبێت بۆ هۆکارەکانی ئەو حەزە نووسین. بەراستی نازانم کوو بوو تووشی ئەو بەزمە نووسین بووم.

پامان: کاتیکی دیاریکراوت بۆ نووسین هەیه، یان سرووش کاریگەری وای هەیه کاتی نووسین دەستنیشان بکات و کاتی پەیداوونی کتویری خۆی بسەپیتیت؟

هەندرتین: ئەوهی رقم لێبێتەوه بەیانیا، من تا عەسر نە حەز لە خوێندنەوه دەکەم و نەنووسینیش. بەگشتی لە دواي نیووشەوه، نەک هەر شیعەر زۆرەهی نووسینەکانی تریش، وەک وتار، ئەرکەکانی خوێندن و نامە... دەنووسم، چونکە ئەوکاتە نامادەییەکی چالاکانەهی رۆحی بەدەنی و هۆشیاریم هەیه، بەلام هاوکاتیش زۆرجار لەو کافیتیریانە رەشنووس و سەرە قەلەمی شیعەر و نووسینەکانم، کە بۆ من وەک مائی

دووهم، بەلام نەک هەموو کافیتیریایەک، بەلکو ئەوانەهی، کە وەک شوێن، جۆرە ناشنایەتییهکی بێدەنگ و بیانیانەم هەیه لەگەڵیاندا. زۆرجاران کەش و هەوای ئەو کافیتیریانە مەرجی نووسینم بەسەر دەسەپین. واتا بێرۆکە و موچرکەکانی نووسین، زۆرجار لەناو هەرا و زەنای میوانی کافیتیریادا لە دایک دەبن و دواجاریش لەناو بێدەنگی نیووشەوهدا دەکەونه پێرۆ و دەخەملین. هەندێ جاریش بەدەم بیاسەهی ناو شار و سەیرکردنی دیمەن و شوێنیکی سەرنجکێش و خەمین، یان بەدەم گفتوگۆیهکی هی دلێیهوه، یانیش لە گەڕانی ناو دارستان و دانیشتن لەسەر کەناری دەریاچە کپەکانی ستۆکھۆلمەوه، دەکەومە گفتوگۆ لەگەڵ بێرۆکە و خەیاڵاندنیکی ئالۆزدا. بەم جۆرە هەندێ جار کایه سروسەت دەبێتە هۆی جوولان و لەرینەوهی بابەتیکی شیعری، هەندێک جاریش، سرووتی راھاتن و کایهکانی پەنگدانەوهی رۆحی و بێهوودەیی ژبان.

چاپکراوهکانی:

- ۱- لە سێبەری کێوکاندا ونت دەکەم، لە پێدەشتیک دەتینمەوه- شیعەر.
 - ۲- دوا نوێژەکانی چیا و سەفەری مەحالی- شیعەر.
 - ۳- سکاندیناڤیا: دوورگەیهکی تر لە بخوور- شیعەر.
 - ۴- نامەکانی روانینوانتیک و نامەکانی مەرگ- وەرگێران.
 - ۵- مەهاباد لە ئۆلۆمپیادهکانی خوادا- وەرگێران.
 - ۶- فەلسەفە کۆچەری- وەرگێران.
- * دیوانی سێبەم و هەلێژاردەیهکی دیکە لە شیعەرەکانی، لە لایەن خۆی و کۆمەڵێک وەرگێری تر کراوه بە سویدی.

ئەو بەرھەمانەش نامادەن بۆ چاپ:

- ۱- مەیلی یادەوهی لە بزواندنی زماندا - وتار و لیکۆلێنەوه.
- ۲- نیگای دەست- شیعەر. هاوبەش.
- ۳- پێکگەیشتنی نیگاکانی تاراوگەهی پایزی و یادەوهی لاوتی- ژیننامە.

ئا: یاد ساپی